

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΚΣΤ΄ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ
ΤΕΛΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ**

ΤΙΤΛΟΣ

**Ηλεκτρονικές Δημόσιες Συμβάσεις (E-Procurement) υπό το πλαίσιο
του Ψηφιακού Μετασχηματισμού στην Ελλάδα**

ΤΜΗΜΑ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ: ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Επιβλέπων:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΝΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

Σπουδάστρια:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΓΙΑΝΝΑΚΑ

ΑΘΗΝΑ - 2020

ΕΣΔΔΑ, Γιαννακά Κωνσταντίνα, © 2020

Με την Επιφύλαξη Παντός Δικαιώματος

Δήλωση

«Δηλώνω ρητά ότι, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας, δεν παραβιάζει καθ' οιονδήποτε τρόπο πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής.»

Αθήνα, 20.09.2020

Υπογραφή

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται την παρακολούθηση των εξελίξεων αναφορικά με τη μετάβαση στο καθεστώς των Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (e-Procurement) στην ελληνική διοικητική πραγματικότητα. Η τελευταία αναδεικνύεται ως αναγκαιότητα και ταυτόχρονα «στοίχημα» της ελληνικής δημόσιας διοίκησης στα πλαίσια της προσπάθειας ψηφιακού μετασχηματισμού της και απλοποίησης μέσω αυτού των διαδικασιών της, ανάγκη που επιτάχθηκε εν μέσω και της τρέχουσας πανδημίας. Η παρούσα μελέτη σκοπό έχει να αναδείξει τις πρωτοβουλίες που έχουν ληφθεί για την ενίσχυση των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, να αξιολογήσει αυτές στο πλαίσιο της ελληνικής διοικητικής πραγματικότητας και να παρουσιάσει προτάσεις αντιμετώπισης των ανακύπτοντων ζητημάτων. Για την εκπόνηση της εργασίας πραγματοποιήθηκε επισκόπηση ελληνικής και ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας, αρθρογραφίας και σχετικών μελετών, καθώς και ανάλυση του επίμαχου θεσμικού πλαισίου, συνοδεία διαδικτυακής έρευνας.

Λέξεις κλειδιά: Ηλεκτρονικές Δημόσιες Συμβάσεις (e-Procurement), Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, ΕΑΑΔΗΣΥ, ΕΣΗΔΗΣ, ΚΗΜΔΗΣ, Ηλεκτρονική Τιμολόγηση.

ABSTRACT

This paper is about the monitoring of developments regarding the transition to Electronic Public Procurement (e-Procurement) in the Greek administrative reality. The latter emerges as a necessity and simultaneously a "bet" of the Greek public administration in the context of its effort to digitally transform and, as a consequence, simplify its procedures, a need that was intensified in the midst of the current pandemic. The purpose of this study is to highlight the initiatives taken to strengthen e-procurement at EU and national level, to evaluate them in the context of the Greek administrative reality and to present proposals for addressing the emerging issues. In order to complete this work, a review of Greek and foreign language bibliography, articles and relevant studies were carried out, as well as an analysis of the institutional framework in question, accompanied by an internet research.

Keywords: Electronic Public Procurement (e-Procurement), e-Government, EAADISY, ESIDIS, KIMDIS, Electronic Invoicing (e- Invoicing).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ABSTRACT	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
1 Κεφάλαιο 1^ο: ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	10
1.1 Η οριοθέτηση της έννοιας της Δημόσιας Σύμβαση.....	10
1.2 Πηγές του Δικαίου των Δημοσίων Συμβάσεων.....	14
1.2.1 Διεθνής Έννομη Τάξη	14
1.2.2 Ενωσιακή Έννομη Τάξη.....	15
1.2.3 Ελληνική Έννομη Τάξη	16
2 Κεφάλαιο 2^ο: ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	18
2.1 Η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση στην Ελλάδα	18
2.2 Η Εθνική Στρατηγική για τις Δημόσιες Συμβάσεις.....	20
2.3 Η ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων (e-procurement).....	23
2.4 Οι ηλεκτρονικές Δημόσιες Συμβάσεις υπό το πρίσμα του Κώδικα Ψηφιακής Διακυβέρνησης.....	24
3 Κεφάλαιο 3^ο: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	26
3.1 Βασικές αρχές που διέπουν τις διαδικασίες ανάθεσης.....	26
3.2 Οι Μορφές των Διαδικασιών Ανάθεσης.....	27
3.2.1 Η ανοιχτή διαδικασία	27
3.2.2 Η κλειστή διαδικασία	27
3.2.3 Οι διαδικασίες με διαπραγμάτευση.....	27
3.2.4 Η διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου.....	28
3.2.5 Οι συμπράξεις καινοτομίας.....	28
3.2.6 Η απευθείας ανάθεση	29
3.2.7 Ο συνοπτικός διαγωνισμός.....	29
3.3 Τεχνικές και εργαλεία για συγκεντρωτικές και ηλεκτρονικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων	30

3.3.1	Οι Συμφωνίες Πλαίσιο	30
3.3.2	Τα δυναμικά συστήματα αγορών	30
3.3.3	Οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί.....	32
3.3.4	Οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι.....	33
3.4	Οι διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων εν μέσω της πανδημίας του COVID-19....	34
4	Κεφάλαιο 4^ο: ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΕΣΕΩΝ (ΕΑΑΔΗΣΥ).....	37
4.1	Θεσμικό πλαίσιο και αποστολή.....	37
4.2	Αρμοδιότητες	38
4.3	Επισκόπηση του έργου της ως προς την αξιοποίηση τεχνικών και εργαλείων ΤΠΕ στον τομέα των Δημοσίων Συμβάσεων (2019).	38
5	Κεφάλαιο 5^ο: ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ)-ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.)-ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ.....	41
5.1	Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ).....	41
5.1.1	Θεσμικό πλαίσιο.....	41
5.1.2	Δικαιώματα Χρήσης και Πρόσβαση	42
5.1.3	Τρόπος λειτουργίας.....	43
5.1.4	Στατιστικά	48
5.1.5	Οφέλη λειτουργίας	49
5.1.6	Επιχειρησιακές δυσκολίες και τεχνικά προβλήματα λειτουργίας.....	50
5.1.7	Προτεινόμενες λύσεις.....	51
5.2	Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.)	54
5.2.1	Θεσμικό πλαίσιο.....	54
5.2.2	Καταχωρητέα έγγραφα, χρόνος και υπόχρεοι καταχώρησης.....	54
5.2.3	Τρόπος Λειτουργίας.....	57
5.2.4	Στατιστικά	60
5.2.5	Οφέλη λειτουργίας	61
5.2.6	Επιχειρησιακές δυσκολίες και τεχνικά προβλήματα λειτουργίας.....	61
5.2.7	Προτεινόμενες λύσεις.....	63
5.3	Ηλεκτρονική Τιμολόγηση (e- invoicing)	64
5.3.1	Θεσμικό πλαίσιο.....	64

5.3.2	Διάρθρωση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης.....	64
5.3.3	Οφέλη ηλεκτρονικής τιμολόγησης.....	65
5.3.4	Μειονεκτήματα ηλεκτρονικής τιμολόγησης	66
5.3.5	Ηλεκτρονική τιμολόγηση και ηλεκτρονικοί κατάλογοι.....	67
6	Κεφάλαιο 6^ο: ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΕ-ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ.....	69
6.1	Πρωτοβουλίες της ΕΕ για την ενίσχυση των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων	69
6.2	Πρωτοβουλίες των κρατών-μελών της ΕΕ για εισαγωγή νέων τεχνολογιών στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων	70
6.3	Μελέτες Περίπτωσης	71
6.3.1	Η περίπτωση της Κύπρου.....	71
6.3.2	Η περίπτωση της Πορτογαλίας	72
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	74
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	75
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	85
	Πίνακας 1: Συντομογραφίες.....	7

Πίνακας 1: Συντομογραφίες

ΓΓΠΣΔΔ	Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης
ΓΓΨΠ	Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Πολιτικής
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΨΣ	Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική
ΙΟΒΕ	Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών
ΚΕΔ	Κέντρο Διαλειτουργικότητας
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΣΗΔΕ	Συστήματα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης

	Εγγράφων
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
ΑΡΙ	Application Programming Interface
DESI	Digital Economy and Society Index
ΕΣΗΔΗΣ	Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων
ΚΗΜΔΗΣ	Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΑΑΔΗΣΥ	Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
ΔΣΑ	Δυναμικό Σύστημα Αγορών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διάχυση των νέων τεχνολογικών σε όλο το φάσμα της κοινωνικής και οικονομικής ζωής καθιστά επιβεβλημένη την επικράτηση τους και επί των δημοσίων συμβάσεων, καθώς «αγγίζουν» νευραλγικούς τομείς της οικονομίας (κατασκευές, δημόσια έργα, ενέργεια, τηλεπικοινωνίες κλπ). Η επίτευξη της ψηφιοποίησης των διαδικασιών που αποτελούν τον κύκλο ζωής τους κατατείνει στην ευκατάρτιση μείωση των δημοσίων δαπανών, ενίσχυση του ελέγχου, της διαφάνειας και της λογοδοσίας, ενίσχυση της ιδιωτικής οικονομίας μέσω διεύρυνσης του ανταγωνισμού και φυσικά επίτευξη ταχύτητας και αποτελεσματικότητας ειδικά εν μέσω καταστάσεων έκτακτης ανάγκης ή ανωτέρας βίας όπως η τρέχουσα πανδημική κρίση. Ως εκ τούτου, η παρούσα μελέτη επιχειρεί να παρουσιάσει τα κρίσιμα ζητήματα που άπτονται της προσπάθειας μετάβαση στο καθεστώς των Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (e-Procurement) στην ελληνική διοικητική πραγματικότητα.

Εκκινώντας οριοθετείται η έννοια της δημόσιας σύμβασης και παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο αναφοράς σε διεθνές, ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Έπειτα, προσεγγίζεται η έννοια υπό το πρίσμα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και των πρωτοβουλιών που έχουν ληφθεί στο πλαίσιο επικράτησης αυτής στην ελληνική δημόσια διοίκηση. Εν συνεχεία, παρουσιάζονται οι διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, οι τεχνικές και τα εργαλεία συγκεντρωτικής και ηλεκτρονικής σύναψης αυτών, με ειδική αναφορά στη διαμόρφωση αυτών εν μέσω της πανδημίας του COVID-19. Περαιτέρω, αναλύεται ο ρόλος της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ) ειδικά ως προς την εισαγωγή εργαλείων ΤΠΕ στον εν λόγω τομέα. Πυρήνα δε της εργασίας αποτελεί η παρουσίαση και αξιολόγηση των βασικών συστημάτων που πραγματώνουν τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ήτοι του ΕΣΗΔΗΣ, ΚΗΜΔΗΣ και του νεοσύστατου συστήματος ηλεκτρονικής τιμολόγησης. Τέλος, παρουσιάζονται πρωτοβουλίες που έχουν ληφθεί σε ενωσιακό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο κρατών-μελών υπέρ των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων, καθώς και ειδικότερη αναφορά στην Κύπρο και την Πορτογαλία ως μελέτες περίπτωσης.

1 Κεφάλαιο 1^ο: ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

1.1 Η οριοθέτηση της έννοιας της Δημόσιας Σύμβαση

Ο ορισμός της συμβάσεως, στα πλαίσια του ελληνικού αστικού δικαίου, την χαρακτηρίζει ως μια πολυμερή δικαιοπραξία, δεδομένου ότι περιέχει τις δηλώσεις βουλήσεως διαφορετικών προσώπων, οι οποίες, μολοντί αντιτιθέμενες, κατατείνουν στην επίτευξη κοινού σκοπού (Α. Γεωργιάδης 2007). Βέβαια, σημειώνεται ότι ο όρος «πρόσωπα» δεν περιλαμβάνει απλά τα περιεχόμενα στην ιδιωτική σφαίρα (φυσικά ή νομικά), αλλά καταλαμβάνει και το Κράτος ομού με τα λοιπά δημόσια νομικά πρόσωπα ειδικού σκοπού, αλλά και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), καθώς και κάθε άλλο νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημοσίου τομέα (Ε. Σπηλιωτόπουλος, 2011).

Ωστόσο, στις περιπτώσεις που το ένα τουλάχιστον συμβαλλόμενο μέρος δεν είναι ιδιώτης, η καταρτιζόμενη σύμβαση δύναται να χαρακτηριστεί ως διοικητική είτε ως δημόσια σύμβαση. Η σύγκυση μεταξύ των δύο εννοιών είναι συχνή, οπότε θα πρέπει να λάβει χώρα διαχωρισμός και αποσαφήνισή τους. Εν πρώτοις, η έννοια της διοικητικής σύμβασης απαιτεί, κατά πάγια νομολογία (ΟλΣτΕ 3707-3709/1987, ΑΕΔ 21/1997, 42/2011, 21/2012, 1/2015), τη συρροή ορισμένων προϋποθέσεων. Ειδικότερα, όπως αυτές παρατίθενται από τον Σπηλιωτόπουλο (2011), απαιτείται ένα τουλάχιστον εκ των συμβαλλομένων να είναι δημόσιο νομικό πρόσωπο, το Κράτος, ΟΤΑ ή δημόσιο νομικό πρόσωπο ειδικού σκοπού διεπόμενο καταρχήν από κανόνες του διοικητικού δικαίου, ή ιδιώτης που ενεργεί κατ' εντολή ή για λογαριασμό τους (ΑΕΔ 21/1997), έπειτα η σύναψη της να συνεπάγεται την εξυπηρέτηση σκοπού δημοσίου συμφέροντος (ΣτΕ 821/2001, ΑΠ 88/1993) και τέλος, το διοικητικό δίκαιο να αποτελεί το διέπον δίκαιο τόσο της κατάρτισης, όσο και της εκτέλεσης της σύμβασης. Περαιτέρω, επισημαίνεται, ότι μείζον χαρακτηριστικό της διοικητικής σύμβασης αποτελεί, επιπρόσθετα, η ύπαρξη ενός εξαιρετικού συμβατικού καθεστώτος υπέρ του δημοσίου νομικού προσώπου, του Κράτους, ΟΤΑ ή του δημοσίου νομικού προσώπου ειδικού σκοπού, μέσω της συμπερίληψης σε αυτήν ειδικών ρητρών, που παρέχουν τη δυνατότητα στον συμβαλλόμενο με τα ανωτέρω χαρακτηριστικά να παρεμβαίνει μονομερώς στη σύμβαση και να επιβάλλει, κατά

περίπτωση, ακόμα και κυρώσεις στον αντισυμβαλλόμενο του (ΣτΕ 2514/1993, ΣτΕ 205/2017).

Η δημόσια σύμβαση, τώρα, θα ήταν παντελώς εσφαλμένο να ταυτιστεί με την διοικητική. Στην πραγματικότητα, αν και φαινομενικά παρέχει την εννοιολογική εντύπωση ότι αποτελεί κομμάτι του δημοσίου δικαίου, εντούτοις δεν δύναται να ενταχθεί στα παραδοσιακά πλαίσια της ελληνικής θεώρησης περί δυαδικής αντίληψης της έννομης τάξης (Κ. Γιαννακά, 2017). Αυτό καθώς, αποτελεί απότοκο του ενωσιακού και του παγκόσμιου οικονομικού δικαίου, προκειμένου να καλύψει τόσο σε νοηματικό, όσο και σε νομικό επίπεδο τις ανάγκες που προκύπτουν διαρκώς από την όλο και πιο διευρυνόμενη παγκοσμιοποιημένη οικονομική πραγματικότητα των διεθνών εμπορικών συναλλαγών.

Αρχικά, λοιπόν, σε διεθνές επίπεδο, ο χαρακτηρισμός σύμβασης ως δημόσιας επιτυγχάνεται μέσω της εξέτασης του κριτηρίου του είδους της αναθέτουσας αρχής. Ειδικότερα, η Συμφωνία για τις Δημόσιες Συμβάσεις (Agreement on Government Procurement GAT), ως τμήμα των συμφωνιών του Παραρτήματος 4 του Πρωτοκόλλου του Μαρακές, ορίζει ως δημόσια σύμβαση *«κάθε τύπο σύμβασης αγοράς, μίσθωσης, μίσθωσης με δικαίωμα αγοράς, καθώς και κάθε είδους συνδυασμό αυτών, η οποία διέπεται από τις αρχές του Προσαρτήματος I (Appendix I).»*.

Αντιστοίχως, στο πλαίσιο της ενωσιακής έννομης τάξης διαχρονικά παρατηρείται μια συνέπεια ως προς την οριοθέτηση και κατηγοριοποίηση της έννοιας της δημόσιας σύμβασης. Συγκεκριμένα, ως δημόσιες συμβάσεις ορίζονται *«οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας οι οποίες συνάπτονται μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων («οικονομικών παραγόντων») και μιας ή περισσότερων αναθετουσών αρχών και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών.»*, ορισμός που περιλαμβάνεται αυτολεξεί στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/34/%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%83%CE%B9%CE%B5%CF%82%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82>, 07.09.2020). Βέβαια, προκειμένου να εφαρμοστούν οι ενωσιακοί κανόνες περί δημοσίων συμβάσεων, τίθενται και κάποια οικονομικά κατώτατα όρια εκτιμώμενης αξίας των εν λόγω συμβάσεων, τα οποία επανεξετάζονται τακτικά και αναπροσαρμόζονται κατά τι, με βασικότερα αυτή τη στιγμή, για τη διετία 01.01.2020-31.12.2021, τα εξής:

ΒΙΒΛΙΟ Ι – ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ	
Κατώτατα όρια κατά τον Κανονισμό (ΕΕ) 2019/1828 της Επιτροπής της 30^{ης} Οκτωβρίου 2019 (Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ L279/25 της 31.10.2019)	
Αντικείμενο Δημόσιας Σύμβασης	ΚΑΤΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ σε €, χωρίς ΦΠΑ
Δημόσιες συμβάσεις έργων, άρθρο 5 ^α ν. 4412/16	5.350.000 €
Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που ανατίθενται από ΚΚΑ, άρθρο 5β ν. 4412/16	139.000 €
Διαγωνισμοί μελετών που διοργανώνονται από ΚΚΑ, άρθρο 5β ν. 4412/16	139.000 €
Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που ανατίθενται από ΚΚΑ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας και αφορούν τα οριζόμενα στο Παράρτημα ΙΙΙ του ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Α προϊόντα, άρθρο 5β ν. 4412/16	139.000 €
Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που ανατίθενται από ΚΚΑ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας και αφορούν προϊόντα που δεν εμπίπτουν στο Παράρτημα ΙΙΙ του ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Α, άρθρο 5γ ν. 4412/16	214.000 €
Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, που ανατίθενται από μη ΚΚΑ, άρθρο 5γ ν. 4412/16	214.000 €
Διαγωνισμοί μελετών που διοργανώνονται από μη ΚΚΑ, άρθρο 5γ ν. 4412/16	214.000 €
Δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές & άλλες ειδικές υπηρεσίες, άρθρο 5δ ν. 4412/16	750.000 €

(https://www.eaadhsy.gr/images/docs/20191211-PIN_4-ORIA_BIBLIVN_I_II-2020-2021.pdf 08.09.2020).

Επομένως, είναι σαφές ότι, αν και η δημόσια σύμβαση αποτελεί και αυτή δικαιοπραξία ταυτόσημη με τη σύμβαση του αστικού δικαίου, δεδομένου ότι πληροί όλους τους αναγκαίους όρους αυτής, η έννοιά της οριοθετείται και προσδιορίζεται περαιτέρω από το ίδιο το κανονιστικό της πλαίσιο, ήτοι από το εκάστοτε νομικό, ρυθμιστικό της πεδίο. Ως εκ τούτου, ως βασικό κριτήριο για τον προσδιορισμό της αναδεικνύεται το λειτουργικό και όχι το οργανικό, με αποτέλεσμα να μην αποτελεί κρίσιμο στοιχείο το κατά πόσο

συμβαλλόμενο μέρος αποτελεί το Κράτος (υπό στενή και ευρεία έννοια πρόσωπα και όργανα του). Αντίθετα, αυτό που έχει καθοριστική σημασία είναι το εάν και κατά πόσο η εκάστοτε αναθέτουσα αρχή, ελεγχόμενη οικονομικά ή διοικητικά από το δημόσιο, διαχειρίζεται δημόσιο χρήμα. Τέλος, οι δημόσιες συμβάσεις δύναται να κατηγοριοποιηθούν περαιτέρω βάσει του αντικειμένου τους σε: συμβάσεις έργων, συμβάσεις προμηθειών, συμβάσεις εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και συμβάσεις γενικών υπηρεσιών.

1.2 Πηγές του Δικαίου των Δημοσίων Συμβάσεων

1.2.1 Διεθνής Έννομη Τάξη

Αρχικά, λοιπόν, το 1947 είχε λάβει χώρα στη Γενεύη η υπογραφή της διεθνούς εμπορικής συνθήκης «Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ)-General Agreement on Tariffs and Trade (GATT)». Το σημαντικότερο σημείο της εν λόγω συμφωνίας ήταν η θεσμοθέτηση της ρήτρας του πλέον ευνοούμενου κράτους, ως συμπληρώματος της αρχής της εθνικής μεταχείρισης. Ωστόσο, σημειώνεται ότι τα ως άνω δεν αφορούσαν ακόμα τις κρατικές προμήθειες (άρθρο III, παρ. 8 της GATT).

Έπειτα, ως απότοκο του Γύρου του Τόκιο (1974-9) υπεγράφη στα πλαίσια της GATT Συμφωνίας για τις Δημόσιες Συμβάσεις. Πλέον, ανοίγει ο δρόμος για την διεθνοποίηση των δημοσίων συμβάσεων, καθώς επιβάλλεται η αρχή της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των ξένων προϊόντων και προμηθευτών, εισάγεται ο ανταγωνισμός και στο σκέλος των κρατικών προμηθειών μόνο όμως αναφορικά με τις αγορές υλικών (Φατούρος Α. Στάγκος Π., 1983) και καταρτίζεται κατάλογος με τις αναθέτουσες αρχές κάθε χώρας που επρόκειτο να συμβληθεί (Ε. Τροβά-Π. Σκουρή, 2009).

Τον επόμενο σημαίνοντα σταθμό αποτέλεσε ο Γύρος της Ουρουγουάης (1986-1994), που είχε ως αποτέλεσμα την υπογραφή του Πρωτοκόλλου του Μαρρακές, με το οποίο, μεταξύ άλλων υπεγράφη η Συμφωνία για τις Δημόσιες Συμβάσεις άλλως Συμφωνία για τις Δημόσιες Προμήθειες-Agreement on Government Procurement (GPA), ως τμήμα των συμφωνιών του Παραρτήματος 4 του Πρωτοκόλλου. Η συμφωνία αυτή επεκτείνεται πλέον και στα δημόσια έργα και τις υπηρεσίες, διευρύνει τον κατάλογο των αναθετουσών αρχών (ΟΤΑ και οργανισμοί παροχής υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας) και ενισχύει την δικαστική προστασία των συμβαλλομένων απέναντι στις αναθέτουσες αρχές. Περαιτέρω, συμπεριελήφθη η υποχρέωση τήρησης συγκεκριμένων κανόνων δημοσιότητας για τις αναθέτουσες αρχές (δημοσίευση μελλοντικών προκηρύξεων, πινάκων προεπιλεγμένων προμηθευτών, σχετικών νόμων, κανονισμών, δικαστικών και διοικητικών αποφάσεων).

Τέλος, αναθεωρημένο κείμενο της ΣΔΣ τέθηκε σε ισχύ από τον Απρίλιο του 2014 και μεταξύ των σημαντικότερων σημείων του περιλαμβάνει την εισαγωγή δέσμης διατάξεων σχετικά με τη χρήση των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων, ακόμα και με τη

δυνατότητα χρήσης ηλεκτρονικών πλειστηριασμών
https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/rev-gpr-94_01_e.htm#articleIII 07.09.2020).

Ειδικότερα, οι συμβαλλόμενοι θα πρέπει να συστήσουν μια δωρεάν και κεντρική ηλεκτρονική βάση δεδομένων, στην οποία θα περιλαμβάνονται προκηρύξεις σύναψης συμβάσεων που δημοσιεύονται από τα υπουργεία και τους λοιπούς κεντρικούς φορείς δημοσίων προμηθειών (GPA-Article VII-Notices), στα πρότυπα της ενιαίας βάσεις δεδομένων Tender Electronic Daily – TED της ΕΕ (Απόφαση του Συμβουλίου της ΕΕ, Βρυξέλλες, 22 Μαρτίου 2013, αριθ. 2013/0086, COM 2013, 143 Τελικό).

1.2.2 Ενωσιακή Έννομη Τάξη

Σε αρχικό επίπεδο, με την Οδηγία 71/304 ΕΚ, επιβλήθηκε η εφαρμογή των αρχών της συνθήκης στη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων. Περαιτέρω εξειδίκευση, όμως, έλαβε χώρα με την έκδοση των οδηγιών 93/36 ΕΚ και 93/37 ΕΚ περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών και δημοσίων έργων αντίστοιχα, της 93/38 ΕΚ αφορούσα συμβάσεις σε τομείς δημόσιας ωφελείας (νερό, ενέργεια, μεταφορές, ταχυδρομικές υπηρεσίες), καθώς και της 92/50 ΕΚ για το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών. Οι εν λόγω οδηγίες τροποποιήθηκαν με την έκδοση της απόφασής 94/800 ΕΚ (1994) και της Οδηγίας 97/52 ΕΚ (1997), σε συνέχεια ενσωμάτωσης των διεθνών κανόνων που συνομολογήθηκαν στο Γύρο της Ουρουγουάης κι αναλύθηκαν ανωτέρω.

Εν συνεχεία, το 2004 έλαβε χώρα η έκδοση της Οδηγίας 18/2004 ΕΚ *«περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών»*, που αντικατέστησε της ανωτέρω κι ενσωμάτωσε το περιεχόμενο τους σε ενιαίο κείμενο. Κατ' αντιστοιχία και σε αντικατάσταση της ανωτέρω 93/38 ΕΚ, εκδόθηκε η υπ αριθ. 17/2004 ΕΚ Οδηγία.

Οι εν λόγω δύο οδηγίες, επισημαίνεται, ότι θεσμοθέτησαν ειδικούς κανόνες για την εφαρμογή και λειτουργία ηλεκτρονικών συστημάτων αγορών, με γνώμονα την διασφάλιση και προαγωγή της αρχής της ισότητας μεταξύ των υποψήφιων συμμετεχόντων οικονομικών φορέων (Κ. Γιαννακά, 2017).

Ωστόσο, η πάντα επίκαιρη απαίτηση για απλούστευση του νομοθετικού πλαισίου, οδήγησε στην έκδοση δύο νέων Οδηγιών, σε αντικατάσταση των ως άνω. Έτσι, η Οδηγία 24/2014 ΕΕ αντικαθιστά την υπ αριθ. 18/2004 ΕΚ και η οδηγία 25/2014 ΕΕ την υπ αριθ. 17/2004 ΕΚ. Οι νέα αυτή δέσμη διατάξεων ρυθμίζει και εισάγει επιπλέον ζητήματα, όπως οι in-house αναθέσεις, οι διαδικασίες με διαπραγματεύσεις, ο ανταγωνιστικός διάλογος, η σύμπραξη καινοτομίας, η καθιέρωση της βέλτιστης σχέσης τιμής-ποιότητας ως του βασικού κριτηρίου προσδιορισμού της επωφελέστερης οικονομικής προσφοράς.

Τέλος, λοιπές σημαντικές Οδηγίες είναι η 81/2009 (στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας), οι δικονομικής φύσεως 89/665 ΕΚ και 92/13 ΕΚ, όπως τροποποιήθηκαν με την 66/2007 ΕΚ και εντέλει με την 23/2014 ΕΕ και φυσικά ο Κανονισμός 2195/2002 ΕΚ, που καθιερώνει ένα κοινό λεξιλόγιο για τις δημόσιες συμβάσεις (CPV).

1.2.3 Ελληνική Έννομη Τάξη

Το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο περί δημοσίων συμβάσεων διακρινόταν διαχρονικά από πολυδιάσπαση, πολυπλοκότητα και απουσία κωδικοποίησης. Ως εκ τούτου επί του παρόντος θα πραγματοποιηθεί αναφορά στα καίρια νομοθετήματα και δη εκείνα με τα οποία πραγματοποιήθηκε η ενσωμάτωση της ενωσιακής νομοθεσίας.

Αρχικά, το ΠΔ 60/2007 ενσωμάτωσε τις διατάξεις της Οδηγίας 18/2004 ΕΚ, ενώ οι αφορούσες τις συμβάσεις έργων διατάξεις του κωδικοποιήθηκαν περαιτέρω με τα άρθρα 111 έως 168 του ν.3669/2008 (Κώδικας Κατασκευής Δημόσιων Έργων). Επίσης, αναφορικά με τις δημόσιες προμήθειες, οι αντίστοιχες ρυθμίσεις εντοπίζονται στο ΠΔ 118/2007 (Κανονισμός Δημόσιων Προμηθειών). Επιπλέον, η Οδηγία 17/2004 ΕΚ ενσωματώθηκε με το ΠΔ 59/2007. Επιπλέον, οι Οδηγίες 89/665 και 92/13 ενσωματώθηκαν με το ν. 2522/1997 και ν. 2854/2000, αντίστοιχα. Περαιτέρω, αυτές οι οδηγίες από κοινού με την Οδηγία 66/2007 ΕΚ κωδικοποιήθηκαν σε ενιαίο κείμενο με το ν. 3886/2010, ο οποίος αντικατέστησε τους νόμους 2522/1997 και 2854/2000. Η κωδικοποίηση δε των Οδηγιών 17/2004 ΕΚ και 18/2004 ΕΚ κι αντικατάσταση των ανωτέρω νομοθετημάτων πραγματοποιήθηκε με τα άρθρα 14 έως 201 του ν. 4281/2014. Σημειώνεται δε ότι το εν λόγω νομοθέτημα αφορά όλες τις δημόσιες συμβάσεις, ακόμα και εκείνες που υπολείπονται των κατώτατων ορίων των οδηγιών.

Τέλος, με την ψήφιση του 4412/2016 επιχειρήθηκε μια όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ενοποίηση του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων επ' ευκαιρία της ενσωμάτωσης μέσω αυτού των Οδηγιών 23/2014, 24/2014 και 25/2014. Ωστόσο, στα μόλις τέσσερα χρόνια ισχύος του έχει ήδη υποστεί πλείστες τροποποιήσεις, γεγονός που υπονομεύει και πάλι την ομαλή και σταθερή εφαρμογή ενός ενιαίου νομοθετικού πλαισίου.

2 Κεφάλαιο 2^ο: ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

2.1 Η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση στην Ελλάδα

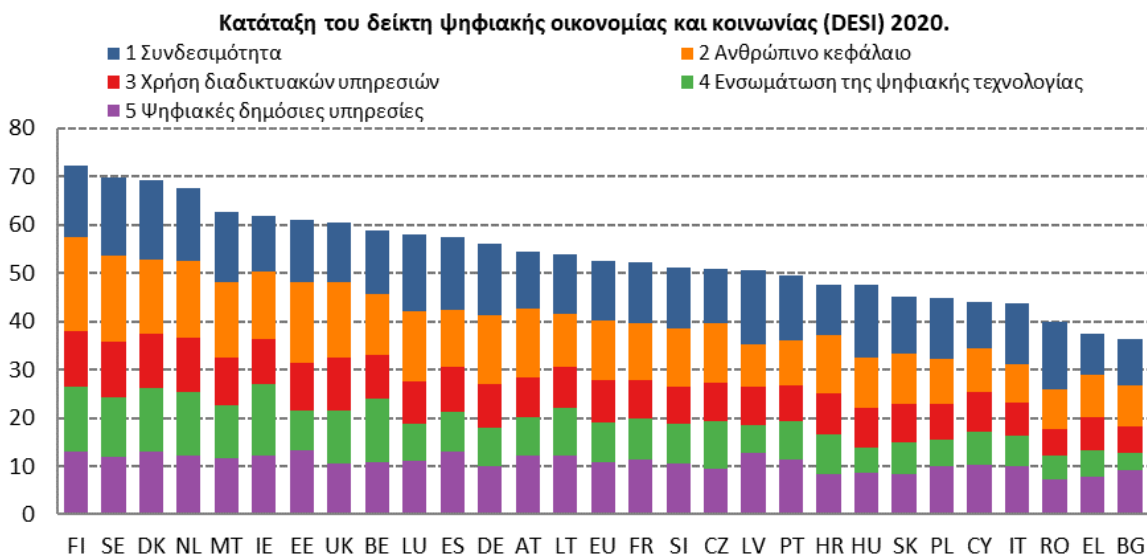
Η είσοδος στον 21^ο βρίσκει την ΕΕ να διεκδικεί μια πιο δυναμική και πρωτοπόρο θέση στο διεθνές οικονομικό γίγνεσθαι, επιδιώκοντας με την «Στρατηγική της Λισσαβόνας» να καταστεί ανταγωνιστικότερη κι ικανότερη για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης (Θ. Πανάγος, 2009). Ως βασικός δε πυλώνας της εν λόγω στοχοθεσίας αναδείχθηκε η διάχυση κι ενσωμάτωση στο σύνολο της Ένωσης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Η τελευταία, όπως σχεδιάστηκε μέσω των Σχεδίων Δράσης «e-Europe 2002» (European Commission 2000) και «e-Europe 2005» (European Commission 2002), είχε στον πυρήνα της την αξιοποίηση των ΤΠΕ, ώστε να επιτευχθεί οικονομική ανάπτυξη, περιορισμός της γραφειοκρατίας, αποτελεσματικότερη κι αποδοτικότερη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και φυσικά άρση κάθε είδους αποκλεισμών. Ειδική δε στόχευση υφίσταται στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων θεσμοθετώντας ηλεκτρονικές αγορές για ηλεκτρονικές δημόσιες προμήθειες έως το τέλος του 2010 και υποχρεώνοντας ταυτόχρονα τα κράτη μέλη να εισάγουν ηλεκτρονικές διαδικασίες κρατικών προμηθειών ως το τέλος του 2005.

Ωστόσο, το εν λόγω χρονικό διάστημα βρίσκει την Ελλάδα ουραγό στη χρήση ΤΠΕ στη δημόσια διοίκηση. Αφενός παρουσιαζόταν απουσία προσωπικού με ικανοποιητικό ποσοστό ψηφιακών δεξιοτήτων, αφετέρου υφίστατο ένα κατακερματισμένο πλέγμα πληροφοριακών συστημάτων μεταξύ των δημοσίων φορέων, ενώ ταυτόχρονα πλείστες διαδικασίες διεκπεραιώνονταν ακόμα μέσω φυσικών διαδικασιών κι με τη χρήση εντύπων.

Ως πρώτη σοβαρή κίνηση προς την κατεύθυνση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης μπορεί να λογιστεί η χάραξη της «Ψηφιακής Στρατηγικής 2006-2013». Στο πλαίσιο αυτό ψηφίζεται και ο ν. 3979/2011 «Για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και λοιπές διατάξεις», θέτοντας πλέον τα θεσμικά θεμέλια της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην ελληνική δημόσια διοίκηση. Σε συνέχεια της ανωτέρω εκπονήθηκε «η Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020». Έπειτα, έλαβε χώρα η δημοσίευση της «Εθνικής Ψηφιακής Στρατηγικής 2016-2021 (ΕΨΣ)», που εκπονήθηκε στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Ψηφιακό Θεματολόγιο 2020». Στο πλαίσιο δε των ανωτέρω

πρωτοβουλιών δύναται να ενταχθεί και η σύσταση του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης και εν συνεχεία η ανασυγκρότηση και μετονομασία του ως Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Τέλος, σημαντική τελευταία εξέλιξη αποτελεί η προσεχής κατάθεση στην Βουλή προς ψήφιση του «Κώδικα Ψηφιακής Διακυβέρνησης», ενσωματωμένου στο νομοσχέδιο του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης με τίτλο: «Κώδικας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών: Ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2018».

Ωστόσο, μολονότι έλαβαν χώρα οι ανωτέρω θεσμικές ενέργειες και συνοδεύτηκαν από αντίστοιχες θετικές δράσεις, η εικόνα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σήμερα στην Ελλάδα παραμένει προβληματική, όπως αναδεικνύεται και από τον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) για το 2020, στον οποίο καταλαμβάνει μόλις την προτελευταία θέση μεταξύ των κρατών μελών:

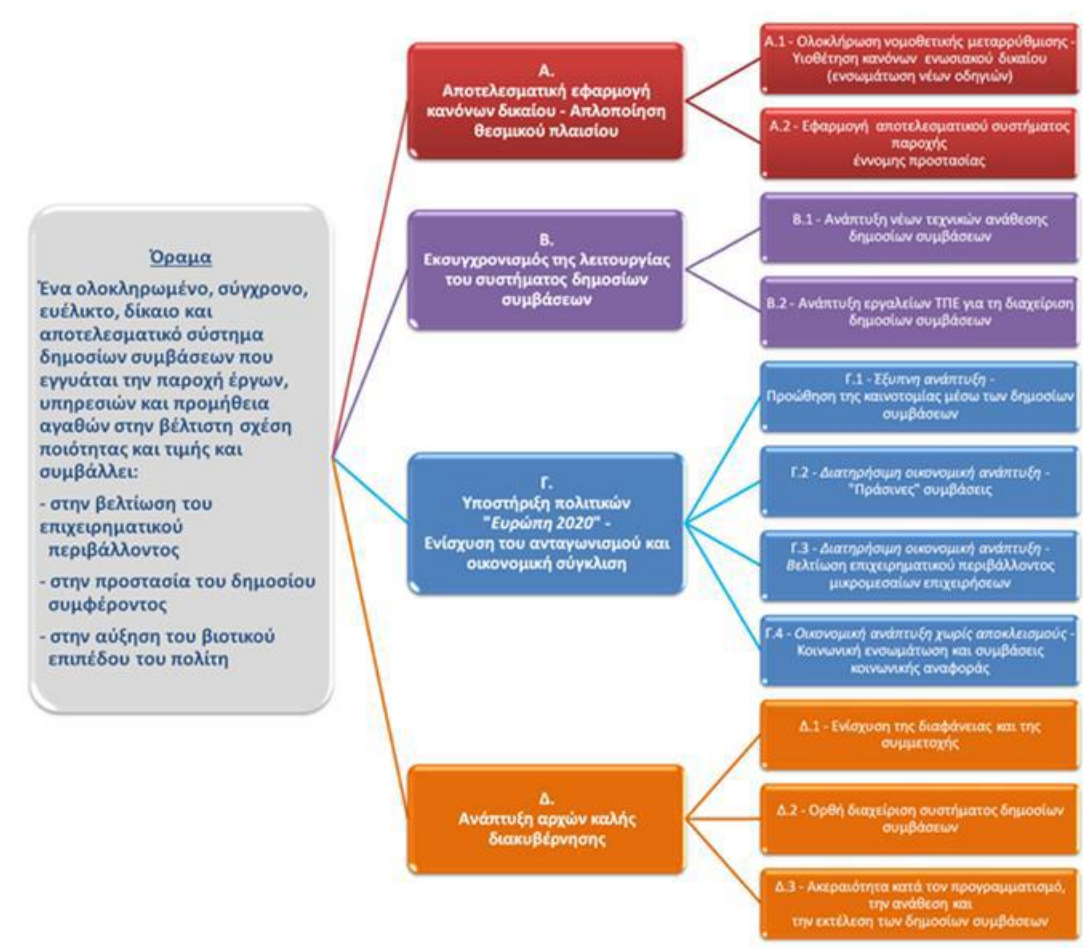
Εικόνα 1

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/greece>, 07.09.2020)

2.2 Η Εθνική Στρατηγική για τις Δημόσιες Συμβάσεις

Το 2017 υιοθετήθηκε το σχέδιο Εθνικής Στρατηγικής για τις Δημόσιες Συμβάσεις, ομού με Σχέδιο δράσης, που κατέθεσε ΕΑΑΔΗΣΥ. Το τελευταίο, περιλαμβάνει πλήθος δράσεων σχετικών με την διάχυση εργαλείων και τεχνολογιών ΤΠΕ στον εν λόγω τομέα, ενισχύοντας, σύμφωνα και με αντίστοιχες συστάσεις του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.), την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων. Ειδικότερα αυτές έχουν ως εξής (Εκθεσης παρακολούθησης του συστήματος δημοσίων συμβάσεων έτους 2017 ΕΑΑΔΗΣΥ, 2018):

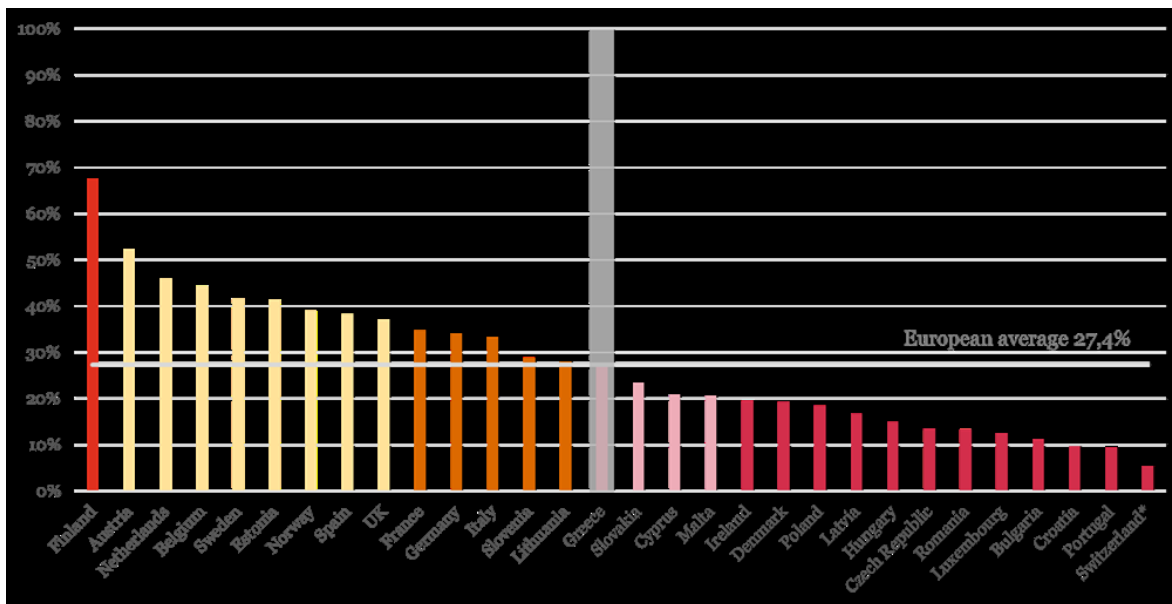
- Χαρτογράφηση Αναθετουσών Αρχών / Αναθετόντων Φορέων (ηλεκτρονικός κατάλογος)
- Ανασχεδιασμός Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων για τη λειτουργία του ως ένα ενιαίο σημείο για τη δημοσιότητα των προκηρύξεων και των αναθέσεων δημοσίων συμβάσεων (e-notification και e-access)
- Υλοποίηση διαλειτουργικών συνδέσεων ΚΗΜΔΗΣ με πληροφοριακά συστήματα Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ, ΔΙΑΥΓΕΙΑ)
- Δημιουργία ενός μοντέλου πλήρως ηλεκτρονικών διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων - Ολοκλήρωση και θέση σε πλήρη λειτουργία όλων των υποσυστημάτων του ΕΣΗΔΗΣ, συμπεριλαμβανομένου ενός συστήματος ειδοποίησης για τους οικονομικούς φορείς που είναι εγγεγραμμένοι (ειδοποίηση επιχειρηματικής ευκαιρίας)
- Ανάπτυξη συστήματος Επιχειρηματικής Ευφυΐας στην Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων για την παραγωγή στατιστικών στοιχείων και δεικτών παρακολούθησης για τις Δημόσιες Συμβάσεις
- Ανάπτυξη συστήματος για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ) - Ολοκλήρωση με το ΕΣΗΔΗΣ
- Επικαιροποίηση Επιγραμμικού Αποθετηρίου Πιστοποιητικών (e-Certis)
- Ενσωμάτωση ευρωπαϊκής οδηγίας για την έκδοση ηλεκτρονικών τιμολογίων στις δημόσιες συμβάσεις και προσαρμογή συστημάτων για την εφαρμογή τη
- Ανάπτυξη ολοκληρωμένης πολιτικής διαχείρισης και ασφάλειας για τα ανωτέρω πληροφοριακά συστήματα των Δημοσίων Συμβάσεων
- Ενίσχυση χρήσης ηλεκτρονικών καταλόγων

Εικόνα 2

<https://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-ethsies-ektheseis/552-ekthesi-pepragmenon-2019-09/09/2020>

Τα ανωτέρω οδήγησαν την Ελλάδα στη δέκατη πέμπτη θέση (Greece Total score: 26,9% – Modest performer, Rank: 15/30, European average: 27,4%) επί του συνόλου των κρατών-μελών της Ε.Ε. σε έρευνα (2019) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη συγκριτική αξιολόγηση των κρατών-μελών, αναφορικά με το επίπεδο ενσωμάτωσης της καινοτομίας στο εθνικό σύστημα Δημοσίων Συμβάσεων τους.

Εικόνα 3

(<https://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-ethsies-ektheseis/552-ekthesi-pepragmenon-2019> 09/09/2020)

2.3 Η ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων (e-procurement)

Η διαρκής εξέλιξη της τεχνολογίας, οι νέες οικονομικές ανάγκες, αλλά και η πρόσφατη υγειονομική κρίση καθιστούν πλέον αναγκαία την επικράτηση της χρήσης εργαλείων ΤΠΕ σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων της δημόσιας διοίκησης και ειδικά στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Άλλωστε, εφόσον αναγνωρίζεται πλέον τόσο στο εθνικό, όσο και στο ενωσιακό δικαιικό σύστημα το ηλεκτρονικό έγγραφο και η ψηφιακή υπογραφή, είναι φυσικό επόμενο η μετάβαση σε καθεστώς σύναψης ηλεκτρονικών πλέον δημοσίων συμβάσεων.

Θεσμικά δε έχει ήδη αυτό επιτραπεί δυνάμει της παρ. 1 του αρ. 8 του Π.Δ. 131/2003 (ενσωμάτωση Οδηγίας 2000/31). Ωστόσο, εξαιρούνται από την εν λόγω ρύθμιση οι περιπτώσεις της παρ. 2 του ανωτέρω άρθρου, ήτοι *«συμβάσεις που θεμελιώνουν ή μεταβιβάζουν εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων, συμβάσεις που απαιτούν εκ του νόμου την προσφυγή σε δικαστήρια, δημόσιες αρχές ή επαγγέλματα που ασκούν δημόσια εξουσία και συμβάσεις που εμπίπτουν στο οικογενειακό ή κληρονομικό δίκαιο»*.

Η ηλεκτρονική σύμβαση, τώρα, δεν έχει φυσική, έγχαρτη μορφή, αλλά αποτελεί στην ουσία ένα ηλεκτρονικό έγγραφο φέρον ψηφιακές υπογραφές των συμβαλλομένων μερών, οι οποίες διασφαλίζουν και την εγκυρότητά του, κατά τα ως άνω αναλυθέντα. Πρόκειται, επομένως, για αντικατάσταση των φυσικών διαδικασιών, από ψηφιακές, σε όλα τα στάδια των διαδικασιών ανάθεσης μιας δημόσιας σύμβασης (έκδοση προκήρυξης, δημοσίευση αυτής, διαπραγμάτευση, υποβολή κι έλεγχος δικαιολογητικών, κατακύρωση σύμβασης, υπογραφή αυτής κλπ).

2.4 Οι ηλεκτρονικές Δημόσιες Συμβάσεις υπό το πρίσμα του Κώδικα Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω αναμένεται η κατάθεση στην Βουλή προς ψήφιση του «Κώδικα Ψηφιακής Διακυβέρνησης», ενσωματωμένου στο νομοσχέδιο του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης με τίτλο: «Κώδικας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών: Ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2018». Το σχέδιο νόμου του εν λόγω Κώδικα, όπως κατατέθηκε προς διαβούλευση, δεν περιέχει ρητές ρυθμίσεις περί των δημοσίων συμβάσεων, πλην της υποχρέωσης ανάρτησης στο διαδίκτυο (περ. 1στ παρ. 3 αρ. 77) *«των περιλήψεων διακηρύξεων, αποφάσεων και πράξεων κατακύρωσης και ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού»*, με εξαίρεση (παρ. 4 αρ. 77) *«τα έγγραφα και τα στοιχεία δημοσίων συμβάσεων που καταχωρίζονται υποχρεωτικά στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) του άρθρου 11 του ν. 4013/2011 (Α' 204). Τα στοιχεία αυτά αντλούνται αυτομάτως από το ΚΗΜΔΗΣ.»*.

Ωστόσο, περιέχει διατάξεις που αφορούν έμμεσα της ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις. Ειδικότερα, ήδη από το πρώτο άρθρο (παρ. 2) *«θεσπίζεται υποχρέωση της χρήσης ΤΠΕ από τους φορείς του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, (...) την υποστήριξη τους στην παροχή υπηρεσιών σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες, καθώς και το δικαίωμα των τελευταίων να συναλλάσσονται με τους φορείς του δημόσιου τομέα μέσα από ΤΠΕ»*. Επιπλέον, προβλέπει ορισμούς τόσο για την έννοια του ηλεκτρονικού εγγράφου (περ. 36 αρ. 2) *«οποιοδήποτε περιεχόμενο έχει αποθηκευτεί σε ηλεκτρονική μορφή και ειδικότερα ως κείμενο ή με ηχητική, οπτική ή οπτικοακουστική εγγραφή»*, όσο και της ηλεκτρονικής υπογραφής, απλής (περ. 33 αρ. 2) *«δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή, τα οποία είναι συνημμένα σε άλλα ηλεκτρονικά δεδομένα ή συσχετίζονται λογικά με άλλα δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή και τα οποία χρησιμοποιούνται από τον υπογράφοντα για να υπογράψει»* και προηγμένης (περ. 45 αρ. 2) *«ηλεκτρονική υπογραφή που πληροί τις ακόλουθες απαιτήσεις: α) συνδέεται κατά τρόπο μοναδικό με τον υπογράφοντα, β) είναι ικανή να ταυτοποιεί τον υπογράφοντα, γ) δημιουργείται με δεδομένα δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής τα οποία ο υπογράφων μπορεί, με υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης, να χρησιμοποιεί»*

υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο, και δ) συνδέεται με τα δεδομένα που έχουν υπογραφεί σε σχέση με αυτή, κατά τρόπο ώστε να μπορεί να ανιχνευθεί οποιαδήποτε επακόλουθη τροποποίηση των εν λόγω δεδομένων». Ειδικά δε για τα ηλεκτρονικά έγγραφα περιλαμβάνονται ειδικότερες ρυθμίσεις στο Κεφάλαιο Δ (αρ. 12-16) του σχεδίου νόμου, που ρυθμίζουν αναλυτικά τον τρόπο έκδοσής τους, το κύρος και την αποδεικτική ισχύ τους κλπ.

Επίσης, προβλέπεται (αρ. 5) η έκδοση της «Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού», στην οποία θα αποτυπώνεται η εθνική ψηφιακή στρατηγική, με τετραετή ορίζοντα και ετήσια επικαιροποίηση. Η Βίβλος έρχεται σε αντικατάσταση της «Εθνικής Ψηφιακής Στρατηγικής 2016-2021 (ΕΨΣ)» (Δεκέμβριος 2016), ωστόσο έως σήμερα δεν έχει ακόμα δημοσιευτεί. Ως εκ τούτου, θα παρουσιαστούν επί του παρόντος τα σημεία της ΕΨΣ, που άπτονται της παρούσης θεματολογίας. Η ΕΨΣ με ορίζοντα την ψηφιακή ενιαία αγορά δομείται σε τρεις πυλώνες ένας εκ των οποίων αφορά επενδύσεις σε υποδομές και τεχνολογίες ΤΠΕ. Η αξιοποίηση των τελευταίων θα οδηγήσει στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης, με θεμελιώδες συστατικό αυτής της προσπάθειας να αποτελεί «*ριζική αλλαγή και ο εκσυγχρονισμός του τρόπου σχεδιασμού και προμήθειας έργων ΤΠΕ από το Δημόσιο*» (ΕΨΣ), ειδικά μέσω της διεύρυνσης της χρήσης συμβάσεων-πλαίσιο, ως τεχνικής συγκεντρωτικής σύναψης συμβάσεων, η οποία θα αναλυθεί περαιτέρω στο αντίστοιχο κεφάλαιο. Το τελευταίο περιλαμβάνεται δε ως αυτοτελής δράση «*Η ΓΓΨΠ θα ομαδοποιεί τις ανάγκες σε αγαθά και υπηρεσίες ΤΠΕ όλων των φορέων του Δημοσίου, προκειμένου να εντάσσονται σε συμβάσεις-πλαίσιο και θα συνεργάζεται με την Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ) για την κατάρτιση προτύπων προσκλήσεων, προκηρύξεων και συμβάσεων (άρθρο 160 , παρ. 1, (ιδ) του νόμου σύστασης της - 4389/2016*», της προτεραιότητας «Ενιαίος σχεδιασμός και Αποτελεσματικό μοντέλο υλοποίησης για τα νέα έργα» του τομέα παρέμβασης «*Ριζική αναθεώρηση του τρόπου παροχής Ψηφιακών Υπηρεσιών του Δημοσίου*» της ΕΨΣ (σελ. 28).

3 Κεφάλαιο 3^ο: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

3.1 Βασικές αρχές που διέπουν τις διαδικασίες ανάθεσης

Δεδομένου ότι ο τομέας των δημοσίων συμβάσεων επιδρά καταλυτικά στην οικονομία και τις συναλλαγές, γεγονός που έχει αναγνωριστεί και σε ενωσιακό επίπεδο, δεν νοείται η μη τήρηση της αρχής του ανταγωνισμού, όπως αναδεικνύεται ρητώς από τις αντίστοιχες διατάξεις της Συνθήκης της Λισαβόνας (άρθρα 101, 102, 106 και 107). Ταυτόχρονα και προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα δωροδοκίας, απάτης και διαφθοράς, επιχειρήθηκε η ενίσχυση της αρχής της διαφάνειας επί των διαγωνιστικών διαδικασιών. Η τελευταία οφείλει να εξασφαλίζεται με κάθε πρόσφορο μέσο, κυρίως δε με τη δημοσιότητα, δηλαδή με τη θέσπιση τυπικών διαδικασιών δημοσιότητας και πληροφόρησης (Κ. Γιαννακόπουλος, 2003). Άλλωστε, κατοχυρώνεται τόσο στο άρθρο 325 ΣΛΕΕ, αλλά αναδεικνύεται κι ως ισχύουσα γενική αρχή του ενωσιακού δικαίου μέσω της νομολογίας του ΔΕΕ (ΔΕΚ C-285-286/2001). Στο ανωτέρω πνεύμα λοιπές αρχές αποτελούν η αρχή της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας, η αρχή της αιτιολογίας των αποφάσεων, η αρχή της ασφάλειας δικαίου, η αρχή της αναλογικότητας, η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης ή της ισοδυναμίας, η αρχή της τυπικότητας και η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

3.2 Οι Μορφές των Διαδικασιών Ανάθεσης

3.2.1 Η ανοιχτή διαδικασία

Αυτή η διαδικασία επιτρέπει σε κάθε ενδιαφερόμενο να υποβάλλει οικονομική προσφορά, εφόσον πληροί τα οριζόμενα στην προκήρυξη του διαγωνισμού. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του ν. 4412/2016 (αρ. 27). Όταν οι προσφορές δύναται να υποβληθούν με ηλεκτρονικά μέσα, η κατά νόμο προθεσμία δύναται να μειωθεί κατά πέντε (5) ημέρες, στις περιπτώσεις άνω των ορίων (περ. 4 αρ. 27).

3.2.2 Η κλειστή διαδικασία

Αυτή η διαδικασία πραγματοποιείται σε δύο στάδια. Αρχικά, καλούνται προς υποβολή δήλωσης συμμετοχής οι έχοντες τα νόμιμα προσόντα. Όμως, από αυτούς μόνο όσοι προεπιλέξει η αναθέτουσα αρχή θα προβούν σε υποβολή προσφοράς. Κριτήριο δε για αυτή την ενδιάμεση επιλογή αποτελεί η πρόκριση υποψηφίων με ένα ελάχιστο επίπεδο ποιότητας και καταλληλότητας. Όταν οι προσφορές δύναται να υποβληθούν με ηλεκτρονικά μέσα, η κατά νόμο προθεσμία δύναται να μειωθεί κατά πέντε (5) ημέρες, στις περιπτώσεις άνω των ορίων (περ. 6 αρ. 28).

3.2.3 Οι διαδικασίες με διαπραγμάτευση

Οι διαδικασίες αυτές διακρίνονται σε δύο κατηγορίες, αφενός η ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση και αφετέρου η διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του ν. 4412/2016, αναφορικά με την πρώτη κατηγορία (αρ. 29) ορίζονται τρία στάδια διεξαγωγής της. Αρχικά, στο πρώτο στάδιο υποβάλλονται, σε απάντηση προς μία ανταγωνιστική προσφορά (Δ. Ράϊκος, 2014), μόνο αιτήσεις συμμετοχής, οι οποίες αξιολογούνται με κριτήρια ποιότητας και καταλληλότητας. Έπειτα, οι προεπιλεγέντες υποψήφιοι αποστέλλουν τις προσφορές τους επί των οποίων λαμβάνουν χώρα διαπραγματεύσεις, με την διαδικασία να ολοκληρώνεται με το στάδιο αξιολόγησης των τελικών προσφορών, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί εντέλει.

Επισημαίνεται, βέβαια, ότι υπάρχουν πάντα ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις και φυσικά τα κριτήρια ανάθεσης, που δεν επιδέχονται διαπραγμάτευση. Αναφορικά με τη δεύτερη κατηγορία, τώρα, αυτή είναι επιτρεπτή σε αποκλειστικά οριζόμενες περιπτώσεις (αρ. 32 ν. 4412/16).

3.2.4 Η διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου

Η διαδικασία αυτή αποτελεί στην πραγματικότητα έναν συγκερασμό μεταξύ των ανωτέρω διαδικασιών (Α. Γέροντας, 2009). Σύμφωνα με το αρ. 30 του ν. 4412/16 οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει αίτηση συμμετοχής κατόπιν δημοσίευσης προκήρυξης, παρέχοντας τις πληροφορίες για την ποιοτική επιλογή που ζητούνται από την αναθέτουσα αρχή. Η τελευταία, έπειτα, εκκινεί διάλογο με τους προεπιλεγέντες υποψηφίους, προκειμένου αφενός να ανευρεθούν οι βέλτιστες λύσεις για την ικανοποίηση των αναγκών της κι αφετέρου να δημιουργηθεί μια βάση επί της οποίας θα υποβληθούν αντίστοιχες προσφορές.

3.2.5 Οι συμπράξεις καινοτομίας

Σύμφωνα και με τα οριζόμενα στο αρ. 31 του ν. 4412/16 οργανώνεται σε διαδοχικές φάσεις, που αντιστοιχούν στα στάδια της διαδικασίας έρευνας και καινοτομίας του αντικειμένου της σύμβασης, όπως αυτό προσδιορίζεται από την αναθέτουσα αρχή στην προκήρυξη διαγωνισμού. Η διαδικασία δε που ακολουθεί προσιδιάζει σε αυτή της ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, δεδομένου ότι δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι υποψήφιοι που κατόπιν αιτήσεως προσκαλούνται από την αναθέτουσα αρχή. Επιπλέον, η διαδικασία συνεχίζεται με τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων με τους προσφέροντες, μέχρι την υποβολή της τελικής προσφοράς. Επομένως, πρόκειται για την διάρθρωση σε δύο φάσεις εκ των οποίων η πρώτη αφορά την διεξαγωγή έρευνας και ανάπτυξης της υπηρεσίας ή κατασκευής των καινοτόμων αγαθών και η δεύτερη που αφορά την απόδοση των επιδόσεων που προκύπτουν από την εταιρική σχέση (Δ. Ράϊκος, 2014).

3.2.6 Η απευθείας ανάθεση

Η διαδικασία αυτή κατά τα οριζόμενα στην περ. 31 παρ. 1 αρ. 2 του ν. 4412/16 αφορά ανάθεση *«χωρίς εκ των προτέρων δημοσιότητα, στο πλαίσιο της οποίας οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν στον οικονομικό φορέα της επιλογής τους, κατόπιν έρευνας αγοράς και διαβούλευσης με έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς»* και επιτρέπεται μόνο όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, χωρίς ΦΠΑ, είναι ίση ή κατώτερη του ποσού των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ. Ωστόσο, εκ του νόμου επιβάλλεται η υποχρέωση δημοσίευσης της απόφασης απευθείας ανάθεσης στο ΚΗΜΔΗΣ. Η επιλογή των αναδόχων, ειδικά για συμβάσεις έργων και μελετών, πραγματοποιείται κατόπιν διεξαγωγής ηλεκτρονικής κλήρωσης από κατάλογο ενδιαφερομένων (Κεντρικό Ηλεκτρονικό Σύστημα Κληρώσεων) ανά κατηγορία έργου/μελέτης. Ο εν λόγω κατάλογος διαμορφώνεται κατόπιν δημοσίευσης πρόσκλησης ανά κατηγορία έργων/μελετών, που πραγματοποιείται μια φορά ετησίως και διαρκεί είκοσι (20) ημέρες.

3.2.7 Ο συνοπτικός διαγωνισμός

Για της συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία ίση ή κάτω των εξήντα χιλιάδων ευρώ (60.000€), χωρίς ΦΠΑ, προβλέπεται και μια απλοποιημένη διαδικασία ανάθεσης ο συνοπτικός διαγωνισμός (παρ. 1 αρ. 116 και αρ. 117 ν. 4412/16). Εκκινεί κατόπιν δημοσίευσης σχετικής διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ, κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει προσφορά εντός της νόμιμης προθεσμίας (αρ. 117, 121 και 327 ν. 4412/16), με την αναθέτουσα αρχή να δύναται να προσκαλέσει τρεις (3) τουλάχιστον επιπλέον οικονομικούς φορείς, που δραστηριοποιούνται στη σχετική αγορά. Οι προσφορές των οικονομικών φορέων υποβάλλονται εγγράφως. Στα έγγραφα της σύμβασης μπορεί να προβλέπεται η υποχρεωτική συνυποβολή των εγγράφων και σε ηλεκτρονική μορφή, με τη χρήση οπτικού δίσκου (περ. 3 αρ. 117 ν 4412/16).

3.3 Τεχνικές και εργαλεία για συγκεντρωτικές και ηλεκτρονικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων

3.3.1 Οι Συμφωνίες Πλαίσιο

Οι Συμφωνίες-Πλαίσιο αποτελούν μια συγκεντρωτική διαδικασία σύναψη σύμβασης, καθώς πρόκειται για συμφωνία μεταξύ ενός ή περισσότερων αναθετόντων φορέων, με αντίστοιχα έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς, η οποία περιλαμβάνει τους όρους όχι τρέχουσας, αλλά μελλοντικής συναπτόμενης σύμβασης, ειδικά αναφορικά με την τιμή, αλλά ενίοτε και την ποσότητα του αντικειμένου αυτής (Γ. Τράντας, 2008). Συνεπώς, γίνεται αντιληπτό ότι με αυτή τη διαδικασία καθορίζονται οι μείζονες όροι μελλοντικών εκτελεστικών συμβάσεων, οι οποίες θα υπογραφούν όταν παραστεί ανάγκη.

Ειδικότερα, δυνάμει των οριζόμενων στις περ. 5 και 6 του αρ. 39 ν. 4412/2016 όταν συνάπτεται συμφωνία-πλαίσιο με περισσότερους του ενός οικονομικούς φορείς, αυτή εκτελείται χωρίς προκήρυξη νέου διαγωνισμού, αλλά μέσω της σύναψης εκτελεστικών της συμφωνίας συμβάσεων. Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι η διάρκεια μιας συμφωνίας πλαίσιο δεν δύναται να υπερβεί την τετραετία, πλην εξαιρετικώς και πλήρως αιτιολογημένων περιπτώσεων, που αφορούν το αντικείμενό της.

3.3.2 Τα δυναμικά συστήματα αγορών

Το δυναμικό σύστημα αγορών αποτελεί μια εξ ολοκλήρου ηλεκτρονική διαδικασία, που δύναται να χρησιμοποιηθεί για τη σύναψη συμβάσεων έργων, υπηρεσιών και αγαθών που διατίθενται συνήθως στην αγορά (Δ. Ραΐκος, 2014). Σύμφωνα δε με την αιτιολογική σκέψη 63 της Οδηγίας 24/2014/ΕΕ αφενός επιτυγχάνεται μεγιστοποίηση της αξιοποίησης των δημόσιων πόρων, καθώς διατίθεται στις αναθέτουσες αρχές μια ευρεία ποικιλία προσφορών, ενώ ταυτόχρονα περιορίζεται και το διοικητικό βάρος με τη μείωση της γραφειοκρατίας στην οποία κατατείνει η χρήση ηλεκτρονικών μέσων κι αφετέρου ενισχύεται ο ανταγωνισμός, δεδομένου ότι αφορά προϊόντα, έργα ή υπηρεσίες διαθέσιμα στο εμπορικό γίνεσθαι.

Ειδικότερα, το ΔΣΑ φέρει τα εξής χαρακτηριστικά, ήτοι παραμένει ανοικτό στον κάθε ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, που ικανοποιεί τα απαιτούμενα κριτήρια επιλογής, καθόλη τη διάρκεια ζωής του, δύναται δε να τμηματοποιηθεί σε περαιτέρω κατηγορίες αγαθών, έργων ή υπηρεσιών βάσει των χαρακτηριστικών της εκάστοτε σύμβασης και ταυτόχρονα καθορίζονται τα κριτήρια επιλογής αναδόχου εκάστης κατηγορίας. Η διαδικασία που εφαρμόζεται για την σύναψη της τελευταίας είναι η κλειστή, ως περιγράφηκε ανωτέρω.

Συγκεκριμένα κατά τα οριζόμενα στην παρ. 4 του αρ. 33 ν 4412/16, η αναθέτουσα αρχή δημοσιεύει, αρχικά, την προκήρυξη διαγωνισμού πραγματοποιώντας αναφορά ότι πρόκειται για ΔΣΑ. Επιπλέον, στα έγγραφα της σύμβασης περιλαμβάνονται όλες οι αναγκαίες πληροφορίες για το ΔΣΑ (πχ τρόπος λειτουργίας, απαιτούμενος ηλεκτρονικός εξοπλισμός, τεχνικές ρυθμίσεις και προδιαγραφές συνδεσιμότητας), καθώς και αποσαφήνιση της φύσης και της εκτιμώμενης ποσότητας των προβλεπόμενων αγορών, αλλά και τυχόν διαίρεση σε κατηγορίες κατά τα ανωτέρω. Τα εν λόγω δε έγγραφα της σύμβασης παρέχονται ελεύθερα καθ' όλη την ισχύ του ΔΣΑ. Έπειτα, αφού λάβει χώρα η αξιολόγηση των αιτήσεων συμμετοχής, ενημερώνεται ο υποψήφιος φορέας για την έκβαση της αιτήσεώς του και πλέον προσκαλούνται όσοι έγιναν αποδεκτοί για υποβολή προσφορών, προκειμένου να συναφθεί εκάστη σύμβαση του ΔΣΑ. Η ανάθεση πραγματοποιείται εντέλει στον υποψήφιο με την καλύτερη προσφορά δυνάμει των κριτηρίων που συμπεριελήφθησαν στην προκήρυξη της σύμβασης για το δυναμικό σύστημα αγορών είτε στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος (αν είχε μεσολαβήσει προκαταρκτική προκήρυξη).

Συνεπώς, γίνεται αντιληπτό ότι το ΔΣΑ αποτελεί όντως ένα εργαλείο ηλεκτρονικής παραλλαγής της κλειστής διαδικασίας, ταυτόχρονα δε προσιδιάζει με την συμφωνία πλαίσιο (Δ. Ράϊκος, 2019). Ειδικότερα, και τα δύο χρησιμοποιούνται για περιοδικές παροχές επί των οποίων μειώνεται το κόστος δεδομένης της ενίσχυσης του ανταγωνισμού που προσφέρουν, επίσης και στα δύο υποβάλλονται προσφορές με την έναρξη της διαδικασίας. Βέβαια, παρουσιάζουν και σημαντικές διαφοροποιήσεις. Συγκεκριμένα, όποιος ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να συμμετάσχει στο ΔΣΑ ανά πάσα στιγμή, γεγονός που παρέχει ευκαιρίες συμμετοχής σε νέες επιχειρήσεις, γεγονός ανεπίτρεπτό στη συμφωνία-πλαίσιο. Ως εκ τούτου προκρίνεται ως προτιμητέα, κατά την

κρίση της γραφούσης, η επιλογή ΔΣΑ ως εργαλείου σύναψης ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων, έναντι των συμφωνιών-πλαisiού.

3.3.3 Οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί

Η εφαρμογή της εν λόγω διαδικασίας καταλαμβάνει συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών των οποίων οι προδιαγραφές είναι επιδεκτικές ακριβούς και σαφούς προσδιορισμού, καθώς αυτές περιλαμβάνουν στοιχεία επιδεκτικά αυτόματης αξιολόγησης με ηλεκτρονικά μέσα, χωρίς παρέμβαση ή εκτίμηση της αναθέτουσας αρχής (67η αιτιολογική σκέψη της 24/2014 ΕΕ οδηγίας). Ενδείκνυται δε η χρήση του σε περιπτώσεις μεγάλων αγορών, ώστε να καλύπτεται το κόστος διεξαγωγής της δημοπρασίας, μεγάλου αριθμού υποψηφίων, ώστε να είναι αυξημένος ο ανταγωνισμός, καθώς και με λογικά τρέχοντα περιθώρια τιμών, προκειμένου να δύναται να υπάρξει ανταγωνιστική τιμολόγηση ((Δ. Ράϊκος, 2014).

Η χρήση του μπορεί να λάβει χώρα στην ανοιχτή και κλειστή διαδικασία, στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, στη διαδικασία διεξαγωγής διαγωνισμών εντός συμφωνίας-πλαisiού και στη διαδικασία ανάθεσης σύμβασης βάσει δυναμικού συστήματος αγορών. Επομένως, δύναται να ιδωθεί ως ένας διαφορετικός τεχνολογικά τρόπος διεξαγωγής μίας από τις προαναφερόμενες διαδικασίας (Δ. Ράϊκος, 2014).

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 34 ν. 4412/16, πριν την διεξαγωγή του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού πραγματοποιείται προκαταρκτική πλήρης αξιολόγηση των προσφορών, ώστε να ταξινομηθούν βάσει αυτόματων μεθόδων αξιολόγησης. Ο πλειστηριασμός δε πραγματοποιείται είτε μόνο επί των τιμών των προσφορών (αν κριτήριο ανάθεσης αποτελεί μόνο η τιμή), είτε στις τιμές των στοιχείων και των αγαθών των προσφορών που περιλαμβάνονται στο φάκελο της σύμβασης, (αν κριτήριο ανάθεσης αποτελεί η βέλτιστη σχέση ποιότητας-τιμής). Στην τελευταία περίπτωση, προηγείται αξιολόγηση των προσφορών βάσει των κριτηρίων ανάθεσης και με τη στάθμισή τους, όπως έχει καθοριστεί. Το σύνολο των υποψηφίων με κατάλληλες υποβληθείσες προσφορές, καλείται σε συμμετοχή στον πλειστηριασμό μέσω προσκλήσεως, που περιλαμβάνει συγκεκριμένη μέρα και ώρα διεξαγωγής του, στοιχεία και οδηγίες σύνδεσης, καθώς και τον μαθηματικό τύπο βάσει του οποίου καθορίζεται κατά τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, η αυτόματη κατάταξη

σε συνάρτηση με τις νέες υποβαλλόμενες τιμές (Θ. Πανάγος, 2009). Ο εν λόγω τύπος στη δεύτερη ως άνω περίπτωση αντικατοπτρίζει τη σχετική στάθμιση του κάθε κριτηρίου που έχει επιλεγεί για τον καθορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς.

Όσο διαρκεί ο πλειστηριασμός οι συμμετέχοντες λαμβάνουν γνώση της κατάταξής τους, ενώ κατόπιν αντίστοιχης συμφωνίας δύναται να γνωρίζουν πληροφορίες σχετικές με τις λοιπές τιμές που υποβάλλονται, καθώς και τον αριθμό των συμμετεχόντων, όχι όμως στοιχεία ταυτοποίησής τους.

3.3.4 Οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι

Σύμφωνα το άρθρο 35 του ν. 4412/16 παρέχεται η δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να ορίζουν ότι οι προσφορές πρέπει να υποβάλλονται υπό τη μορφή ηλεκτρονικού καταλόγου ή να περιλαμβάνουν ηλεκτρονικό κατάλογο, όταν απαιτείται η χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας. Με κοινή απόφαση δε των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του αρμόδιου Υπουργού που υπάγεται η αναθέτουσα αρχή, για συγκεκριμένα είδη συμβάσεων μπορεί να θεσμοθετηθεί υποχρεωτική χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων. Η χρήση των ηλεκτρονικών καταλόγων στις δημόσιες συμβάσεις πρέπει να είναι σύμφωνη με όλους τους κανόνες και κανονισμούς που ισχύουν για τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων και την ηλεκτρονική υποβολή των προσφορών (Δ. Ραΐκος, 2019).

Ειδικότερα, σύμφωνα με την σκέψη 68 της 24/2014/ΕΕ Οδηγίας, οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι αποτελούν ένα μορφότυπο για την παρουσίαση των προσφορών και την οργάνωση των πληροφοριών κατά τρόπο κοινό για όλους τους προσφέροντες και προσφερόμενο για ηλεκτρονική επεξεργασία (πχ παρουσίαση σε λογιστικό φύλλο). Όταν η υποβολή ηλεκτρονικού καταλόγου είναι επιτρεπτή ή υποχρεωτική θα πρέπει να γίνεται μνεία αυτής στην προκήρυξη σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος (περιπτώσεις που έχει προηγηθεί προκαταρκτική προκήρυξη), καθώς επίσης να παρέχονται όλες οι αναγκαίες πληροφορίες για τον μορφότυπο, τον απαιτούμενο ηλεκτρονικό εξοπλισμό, τις προδιαγραφές και τις τεχνικές ρυθμίσεις σύνδεσης με τον κατάλογο.

3.4 Οι διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων εν μέσω της πανδημίας του COVID-19

Στο πλαίσιο του ξεσπάσματος της παγκόσμιας υγειονομικής κρίσης, συνεπεία της διασποράς του ιού COVID-19, και των επιδράσεων που είχε στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, εκδόθηκε η υπ αριθ. 2020/C 108 I/01 Ανακοίνωση της με θέμα: «Οδηγίες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τη χρήση του πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης που σχετίζεται με την κρίση της νόσου COVID-19» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και η υπ αριθ. 24/2020 Κατευθυντήρια Οδηγία της ΕΑΑΔΗΣΥ.

Τα σημαντικότερα σημεία των ανωτέρω ως προς τις διαδικασίες ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων, που άπτονται περαιτέρω και της χρήσης ή παρέκκλισης εργαλείων ΤΠΕ, είναι τα εξής:

Α) για τις συμβάσεις άνω των ορίων (πεδίο εφαρμογής των Οδηγιών):

- σημαντική σύντμηση των ελάχιστων γενικών προθεσμιών για την ανοιχτή και κλειστή διαδικασία
- πλήρωση των όρων για υπαγωγή στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση (i. γεγονότα απρόβλεπτα από την αναθέτουσα αρχή, ii. κατεπείγων χαρακτήρας που καθιστά αδύνατη τη συμμόρφωση με τις ελάχιστες γενικές ή συντεταγμένες προθεσμίες, iii. αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των δύο ανωτέρω παραμέτρων)
- εφαρμογή των αρ. 32Α και 269Α του ν. 4412/2016 (δεν απαιτείται η χρήση του ΕΣΗΔΗΣ για τη διενέργεια της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, η οποία οφείλεται σε έκτακτες και απρόβλεπτες περιστάσεις. Η διαπραγμάτευση μπορεί να γίνει με κάθε πρόσφορο μέσο, εγγράφως, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ακόμη και με προφορική επικοινωνία).

B) για τις συμβάσεις κάτω των ορίων:

- δικαιολόγηση επισπευσμένης ανοικτής διαδικασίας λόγω επείγουσών περιπτώσεων, δεόντως αιτιολογημένων
- πλήρωση και εδώ των όρων για υπαγωγή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης και εφαρμογή των αρ. 32, 32^A ν. 4412/16 κατά τα ως άνω
- για τους συνοπτικούς διαγωνισμούς ενδείκνυται η ηλεκτρονική υποβολή των προσφορών, μέσω του ΕΣΗΔΗΣ ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, με ρητή αντίστοιχη πρόβλεψη στους όρους των σχετικών διακηρύξεων και για όσους είναι εκκρεμείς η τροποποίηση των όρων για συμμόρφωση με την ανωτέρω παραίνεση, με ταυτόχρονη δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ και παράταση της προθεσμίας υποβολής προσφοράς

Περαιτέρω θεσμοθετήθηκαν ρυθμίσεις σε εθνικό επίπεδο δυνάμει Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου. Ειδικότερα, προβλέφθηκε δυνατότητα υπαγωγής στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, αποκλειστικά για συμβάσεις σχετικές με την αντιμετώπιση του κορωνοϊού και την αποτροπή περαιτέρω διασποράς του. Σε κάθε περίπτωση, σημειώνεται ρητώς στην ανωτέρω οδηγία της ΕΔΔΔΗΣΥ, ότι, εφόσον επιλεγεί η ως άνω ιδιότυπη διαδικασία απευθείας ανάθεσης για συμβάσεις κάτω των ορίων, ενδείκνυται, να απαιτείται η ηλεκτρονική υποβολή των προσφορών μέσω του ΕΣΗΔΗΣ ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, χωρίς να απαιτείται να είναι σφραγισμένες στην τελευταία περίπτωση, με τη συμπερίληψη σχετικών όρων στις επιμέρους προσκλήσεις.

Περαιτέρω, επισημαίνεται από την Αρχή, ότι με τις διατάξεις των Π.Ν.Π., δεν μπορούν να εισάγονται παρεκκλίσεις, από τις γενικές αρχές που διέπουν τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων, ως αναλύθηκαν κι ανωτέρω, ακόμα και εντός του έκτακτου κλίματος της υγειονομικής κρίσης ή σε συμβάσεις κάτω των ορίων. Επομένως, παραμένουν αναγκαία και υποχρεωτικά τα εξής: *«η τήρηση ηλεκτρονικού φακέλου της διαδικασίας σύναψης των συμβάσεων, η αιτιολόγηση των αποφάσεων των αναθετουσών αρχών, καθώς και η υποχρέωση ανάρτησης, έστω και εκ των υστέρων, των ανωτέρω συμβάσεων στο ΚΗΜΔΗΣ, προκειμένου να δύνανται να εξαχθούν στατιστικά στοιχεία για την επίπτωση της*

επιδημιολογική κρίσης του κορωνοϊού COVID-19 στις δημόσιες συμβάσεις» (υπ αριθ. 24/2020 Κατευθυντήρια Οδηγία της ΕΑΑΔΗΣΥ).

4 Κεφάλαιο 4^ο: ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΕΣΕΩΝ (ΕΑΑΔΗΣΥ)

4.1 Θεσμικό πλαίσιο και αποστολή

Το ιδρυτικό νομοθέτημα της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων αποτελεί ο ν. 4013/2011, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Συμπληρώνεται από το άρθρο 53 ν. 4605/2019, που αποτελεί τον Οργανισμό και Κανονισμό Λειτουργίας της και καθορίζει την διάρθρωση των υπηρεσιών της, τις αρμοδιότητές τους και την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού, περαιτέρω δε από το ΠΔ 43/2013, που αποτελεί τον Κανονισμό Οικονομικής Διαχείρισης, που αφορά των οικονομικών θεμάτων που την αφορούν. Επίσης, με την υπ' αριθ. 5143/11.12.2014 Υπουργική Απόφαση, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθ. 3491/09.06.2017 Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, ρυθμίζονται οι διαδικασίες παρακράτησης και απόδοσης της κράτησης υπέρ Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (παρ. 3 άρθρο 4 ν. 4013/2011).

Βασική αποστολή της αρχής αποτελεί η προώθηση της εθνικής στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις, η προσπάθεια για βελτίωση της αποτελεσματικότητας, ενίσχυση της εποπτείας και της αξιολόγησης του ισχύοντος συστήματος αυτών, καθώς και η επιμέλεια για εναρμόνιση του εθνικού θεσμικού πλαισίου με το αντίστοιχο ευρωπαϊκό. Επιπλέον, μεριμνά για την υιοθέτηση δράσεων με στόχο την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των αναθετουσών αρχών, με ταυτόχρονη τη διασφάλιση των κανόνων καλής διακυβέρνησης στον τομέα (Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων ΕΑΑΔΗΣΥ, 2019).

4.2 Αρμοδιότητες

Σύμφωνα με το ιδρυτικό νομοθέτημα της αρχής οι αρμοδιότητές της λαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα στρατηγικών-πολιτικών, συντονιστικών, ρυθμιστικών, νομοθετικών, γνωμοδοτικών, συμβουλευτικών, εποπτικών και ελεγκτικών δράσεων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων (Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων ΕΑΑΔΗΣΥ, 2019). Ειδικότερα, αυτές αφορούν τις συμβάσεις με αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια αγαθών και την παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια αυτών βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας και συγκεκριμένα επί του παρόντος στο ν. 4412/2016 και στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται και οι συμφωνίες-πλαίσιο, τα δυναμικά συστήματα αγορών, καθώς και οι συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων και υπηρεσιών του ν. 4413/2016 και της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ. Εξαίρεση από την εμβέλεια αρμοδιότητάς της αποτελούν οι δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας (ν. 3978/2011), οι συμβάσεις που εξαιρούνται από τον ν. 3978/2011 κατά τα άρθρα 17 και 24 αυτού, καθώς και οι συμβάσεις που συνάπτονται δυνάμει του άρθρου 346 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων ΕΑΑΔΗΣΥ, 2019).

4.3 Επισκόπηση του έργου της ως προς την αξιοποίηση τεχνικών και εργαλείων ΤΠΕ στον τομέα των Δημοσίων Συμβάσεων (2019).

Αρχικά, λοιπόν, η Αρχή, σε στρατηγικό επίπεδο, εκπόνησε το πρώτο σχέδιο Εθνικής Στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις κατά τα ως άνω. Επιπλέον, με πρωτοβουλία της ξεκίνησαν οι εργασίες κατάρτισης της Νέας Εθνικής Στρατηγικής, ομού με αντίστοιχο σχέδιο δράσης της, για τη χρονική περίοδο 2021-2025.

Περαιτέρω, τηρεί την Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων, (παρ.1 άρ. 2, ν.4013/2011, <https://ppp.eaadhsy.gr/index.php/el/>), με την επικαιροποίηση των στοιχείων της να αποτελεί διαρκή δραστηριότητα. Ειδικότερα, το 2019 αναπτύχθηκαν νέες λειτουργικότητες και αναρτήθηκε νέο περιεχόμενο στις θεματικές ενότητες: Στοιχεία Δημοσίων Συμβάσεων – Στατιστικές Απεικονίσεις των ετών 2016-2019, Μητρώο Αναθετουσών Αρχών/ Αναθετόντων Φορέων και Χωριστών Επιχειρησιακών Μονάδων,

Κατάλογος Αποκλεισθέντων Οικονομικών Φορέων και Νομοθεσία – Ενωσιακό και Εθνικό Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων (Νομοθετικό και Κανονιστικό πλαίσιο), όπως αναφέρεται στη σχετική έκθεση. Ενδεικτικά, σχεδιάζει και αναπτύσσει εφαρμογή επεξεργασίας και στατιστικής απεικόνισης των μεταδεδομένων των διακηρύξεων που καταχωρίζονται στο ΚΗΜΔΗΣ, ώστε να εξαχθούν δείκτες και συμπεράσματα για τις διαγωνιστικές διαδικασίες και τον κύκλο ζωής των δημοσίων συμβάσεων (Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων ΕΑΑΔΗΣΥ, 2019). Επιπροσθέτως, αντικαθιστώντας τα ενημερωτικά τριμηνιαία δελτία νομοθεσίας, συντάσσει, επιμελείται και αναρτά «Πίνακα Παρακολούθησης Νομοθεσίας Δημοσίων Συμβάσεων», στην αντίστοιχη ειδική ενότητα της ΕΒΔΔΗΣΥ (<https://ppp.eaadhsy.gr>), με τη δυνατότητα χρήσης σχετικών εργαλείων αναζήτησης και φιλτραρίσματος των σχετικών νομοθετημάτων. Επιπλέον, δημιούργησε helpdesk, μέσω ενεργοποίησης ειδικού λογισμικού συλλογής ηλεκτρονικών αιτημάτων στην πύλη “ppp.eaadhsy.gr” από την 1η/06/2018.

Περαιτέρω, η Αρχή συμβάλλει στη δημιουργία της Παγκόσμιας Βάσης Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων (Global Public Procurement Database/ GPPD), σε συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα, ολοκληρώνοντας τη συλλογή και επεξεργασία στοιχείων σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις που εκτελούνται από τις αναθέτουσες αρχές και τους αναθέτοντες φορείς, στη χώρα μας.

Επίσης, η Αρχή ενημερώνει την πλατφόρμα eCertis, συλλέγοντας, αναρτώντας και επικαιροποιώντας τα απαιτούμενα κριτήρια και αποδεικτικά στοιχεία για όλες τις διαδικασίες ανάθεσης, εκπρόσωποί της δε συμμετέχουν στην ετήσια συνάντηση των εθνικών συντακτικών ομάδων, στις Βρυξέλλες. Περαιτέρω, η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. έχει οριστεί ως αποκλειστικός Τομεακός Συντονιστής του IMI (Ηλεκτρονικό Σύστημα Πληροφόρησης για την Εσωτερική Αγορά ως διαδικτυακό εργαλείο συνεργασίας μεταξύ των αναθετουσών αρχών πανευρωπαϊκά για ανταλλαγή πληροφοριών), για τις Δημόσιες Συμβάσεις στην Ελλάδα.

Επιπροσθέτως, η αρχή συνέβαλε στην προώθηση του ΔΣΑ, ως εργαλείου ηλεκτρονικής σύναψης συμβάσεων, δημοσιεύοντας υπόδειγμα διακήρυξης για διενέργεια διαγωνισμού μέσω ΔΣΑ, με τη χρήση του ΕΣΗΔΗΣ και σχετικό συνοπτικό οδηγό στην ιστοσελίδα. Τέλος, συμμετέχει μέσω εκπροσώπου της στο EXEP (Expert Group on E-Procurement) Subgroup, ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα για τη χρήση τους σε ενωσιακό επίπεδο.

Τέλος, ολοκληρώθηκε η τεχνική υλοποίηση των απαραίτητων παραμετροποιήσεων, ώστε να πραγματοποιηθούν αναγκαίες αλλαγές στις φόρμες καταχώρησης στοιχείων του ΚΗΜΔΗΣ (το πεδίο «Είδος Διαδικασίας», τόσο στη φόρμα «Νέα Σύμβαση», όσο και στη φόρμα «Νέα Απόφαση Κατακύρωσης» του (ΚΗΜΔΗΣ), μετετράπη από προαιρετικό σε υποχρεωτικό πεδίο και υλοποιήθηκε η προσθήκη των επιλογών «Απευθείας ανάθεση (αρ. 118/αρ.328)» και «Διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενου δημοσίευση (αρ. 32/αρ.269)», στην αναδυόμενη λίστα επιλογών του εν λόγω πεδίου).

5 Κεφάλαιο 5^ο: ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ)- ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.)-ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ

5.1 Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ)

5.1.1 Θεσμικό πλαίσιο

Το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) θεσμοθετήθηκε με το ν. 4155/2013, περαιτέρω δε εξειδίκευση επί τεχνικών λεπτομερειών πραγματοποιήθηκε με λοιπές υπουργικές και κοινές υπουργικές αποφάσεις οι σημαντικότερες εκ των οποίων είναι οι ΥΑ 56902/215/2017 και ΚΥΑ 117384/2017, ενώ από 08.08.2016 ισχύουν τα οριζόμενα στο Ν.4412/2016. Αρχικά, εγκαταστάθηκε και λειτούργησε στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του τότε Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης. Βάσει, όμως, του άρθρου 38 του ν. 4623/2019 και του άρθρου 51 του ν. 4635/2019 συστάθηκε Διεύθυνση Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) υπαγόμενη στη Γενική Διεύθυνση Υποδομών Πληροφορικής και Επικοινωνιών Δημόσιας Διοίκησης της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Περαιτέρω, σημειώνεται ότι δυνάμει της ΚΥΑ 117384/2017 και της συνακόλουθης Κοινής Διαπιστωτικής Πράξης υπ αριθ. Δ11/οικ.627/18-05-2020 το ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα μεταβαίνει στη διαχείριση της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

Πρόκειται στην πραγματικότητα για ένα Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (άρθρα 2 παρ. 1 , 36, 37, 38, 258, 259 και 260 του ν. 4412/2016), μέσω του οποίου διεξάγονται ηλεκτρονικά οι διαγωνισμοί για σύναψη δημοσίων συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των 60.000 ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.). Ειδικότερα, εισάγεται η ηλεκτρονική διαδικασία από το στάδιο της διακήρυξης έως και την υπογραφή και παρακολούθηση της

σύμβασης, συμπεριλαμβανομένης της υποβολής και αξιολόγησης προσφορών, επιπλέον δίνεται η δυνατότητα κατάρτισης μητρώου οικονομικών φορέων, ενώ ταυτόχρονα υποστηρίζονται και τα ως άνω αναφερόμενα εργαλεία συγκεντρωτικής και ηλεκτρονικής σύναψης συμβάσεων.

5.1.2 Δικαιώματα Χρήσης και Πρόσβαση

Σε πλήρη συμμόρφωση με τις πολιτικές ασφαλείας που απαιτούν τα άρθρα 37 και 259 του ν.4412/2016, οι χρήστες διαθέτουν διαφορετικά δικαιώματα χρήσης ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκουν. Ειδικότερα, οι απλοί χρήστες (ιδιώτες, επιχειρήσεις) περιηγούνται ελεύθερα στον προσβάσιμο χώρο της ιστοσελίδας. Περαιτέρω, υπάρχουν οι πιστοποιημένοι χρήστες (στελέχη διαφόρων υπηρεσιών που πραγματοποιούν λειτουργίες σχετικά με δημόσιες συμβάσεις), που διαθέτουν δικαιώματα πρόσβασης ανάλογα των αρμοδιοτήτων τους, οι πιστοποιημένοι οικονομικοί φορείς, που διαθέτουν διαβαθμισμένη πρόσβαση που περιορίζεται σε στοιχεία και λειτουργίες σχετικές με διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων στις οποίες μετέχουν, τέλος, τα στελέχη της Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Τεχνικής Υποστήριξης Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ (πλέον Διεύθυνση Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.), ανάλογα των αρμοδιοτήτων τους διαθέτουν αυξημένα δικαιώματα πρόσβασης και διαχείρισης.

5.1.3 Τρόπος λειτουργίας

Εγγραφή

Σύμφωνα με την ΥΑ 56902/215/2017 οι χρήστες των αναθετουσών αρχών ταυτοποιούνται μέσω του προγράμματος Δι@ύγεια και τους αποδίδονται τα απαραίτητα διαπιστευτήρια και δικαιώματα πρόσβασης και χρήσης, κατόπιν αιτήματος τους στην ιστοσελίδα του συστήματος. Οι οικονομικοί φορείς διακρίνονται ως εξής: α) οι έχοντες ελληνικό ΑΦΜ ταυτοποιούνται με χρήση των διαπιστευτηρίων που αυτοί κατέχουν από το σύστημα TAXISNet της ΓΓΠΣΔΔ και β) οι φορείς κρατών μελών της Ε.Ε. ταυτοποιούνται είτε μέσω του αριθμού ταυτότητας Φ.Π.Α. (VAT Identification Number), είτε μέσω του συστήματος SecureidenTityacrOssboRderslinKed (STORK) και γ) οι μη συμπεριλαμβανόμενοι στις άνωθι περιπτώσεις ταυτοποιούνται μέσω υποβολής υπεύθυνης δήλωσης ψηφιακά υπογεγραμμένης με επίσημη μετάφραση στην ελληνική, είτε ένορκης βεβαίωσης ή πιστοποιητικού σε μορφή P.D.F. με επίσημη μετάφραση στην ελληνική, ώστε να αποδεικνύεται η εγγραφή σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο (αναγκαία και η φυσική προσκόμισή τους εντός τριών εργασίμων ημερών). Τα ως άνω πραγματοποιούνται κατόπιν σχετικού αιτήματος τους στην ιστοσελίδα του συστήματος και εφόσον λάβει χώρα η ταυτοποίηση αποδίδονται τα απαραίτητα διαπιστευτήρια και δικαιώματα πρόσβασης και χρήσης. Περαιτέρω επισημαίνεται ότι όλοι οι ως άνω χρήστες του ΕΣΗΔΗΣ απαιτείται να διαθέτουν ψηφιακή υπογραφή σκληρής αποθήκευσης.

Επικοινωνία και διακίνηση εγγράφων

Σύμφωνα με την ΥΑ 56902/215/2017 τα έγγραφα που υποβάλλουν οι οικονομικοί φορείς και έχουν συνταχθεί από αυτούς θα πρέπει να φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή υποστηριζόμενη από εγκεκριμένο πιστοποιητικό, χορηγούμενο από εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ενώ τα έγγραφα που αναρτούν οι αναθέτουσες αρχές, τα γνωμοδοτικά όργανα και οι εποπτικοί και

ελεγκτικοί μηχανισμοί θα πρέπει να φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή (σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ΥΑΠ/Φ.40.4/3/1031).

Περαιτέρω αναφορικά με την επικοινωνία και διακίνηση εγγράφων μέσω του συστήματος επισημαίνεται ότι για τον χρόνο πιστοποίησης των στοιχείων αποστολής, κοινοποίησης, υποβολής ή ανάρτησης χρησιμοποιείται παροχή υπηρεσίας χρονοσήμανσης, που διαβιβάζεται στον χρήστη μέσω του συστήματος με ασφαλή κρυπτογραφημένο τρόπο και επέχει θέση εγγράφου βέβαιης χρονολογίας (σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2012).

Σύνταξη προκήρυξης – διακήρυξης

Μέσω του ΕΣΗΔΗΣ πραγματοποιούνται οι προκαταρτικές διαβουλεύσεις με την αγορά, η προετοιμασία της ηλεκτρονικής φόρμας του διαγωνισμού, η χρήση προτύπων ή υποδειγμάτων ήδη καταχωρημένων στο σύστημα για διαγωνισμούς προμηθειών και υπηρεσιών, η προετοιμασία του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.) ή/και του Τυποποιημένου Έντυπου Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.) του διαγωνισμού (με τη χρήση της πλατφόρμας Promitheus ESPDint), καθώς και ο καθορισμός των εκάστοτε κριτηρίων αποκλεισμού και επιλογής.

Επιπλέον, το σύστημα δύναται να διασφαλίσει την αποστολή των στοιχείων της διακήρυξης προς την Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. (TED), καθώς ως πιστοποιημένος φορέας TED eSender μπορεί να αποτελέσει το επίσημο εθνικό πληροφοριακό σύστημα eSender, αλλά και προς το Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ..

Υποβολή Προσφορών – Αιτήσεων Συμμετοχής

Σύμφωνα με την Υ.Α 56902/215/19-05-2017 η υποβολή των προσφορών από τους οικονομικούς φορείς πραγματοποιείται με την καταχώρηση ηλεκτρονικού φακέλου στο σύστημα. Ο εν λόγω φάκελος περιέχει δυο υποφακέλους, ήτοι «Δικαιολογητικά Συμμετοχής – Τεχνική Προσφορά» και «Οικονομική Προσφορά». Περαιτέρω ο υποψήφιος συμπληρώνει την αντίστοιχη ειδική ηλεκτρονική φόρμα και επισυνάπτει στον κατά

περίπτωση υποφάκελο όλα τα στοιχεία της προσφοράς του σε μορφή αρχείου PDF, τα οποία πρέπει να φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών. Τέλος, με την επιτυχή υποβολή τους εκδίδεται ηλεκτρονική απόδειξη υποβολής προσφοράς, που αποστέλλεται στον υποψήφιο με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Ωστόσο, κατά την ανωτέρω ΥΑ, σημειώνεται ότι πρέπει να προσκομιστούν στην αναθέτουσα αρχή, σε έντυπη μορφή και σε σφραγισμένο φάκελο, τα στοιχεία της ηλεκτρονικής προσφοράς που απαιτείται να έχουν πρωτότυπη μορφή (ν. 4250/2014), σε χρονικό διάστημα τριών (3) εργασίμων ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή τους. Ενδεικτικές περιπτώσεις τέτοιων στοιχείων είναι η εγγυητική επιστολή συμμετοχής και τα έγγραφα που φέρουν τη Σφραγίδα της Χάγης (Apostille).

Ηλεκτρονική Αποσφράγιση

Σύμφωνα τις Υ.Α. 56902/215/19-05-2017 και Κ.Υ.Α. 83010/4098/26-07-2017, κατά την ημερομηνία και ώρα, όπως ορίζονται, αρμόδιο όργανο της αναθέτουσας αρχής, προβαίνει στην ηλεκτρονική αποσφράγιση των υποβληθέντων προσφορών βάσει των εξής σταδίων:

- Ηλεκτρονική Αποσφράγιση των προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής
- Ηλεκτρονική Αποσφράγιση του (υπό)φακέλου «Δικαιολογητικά Συμμετοχής- Τεχνική Προσφορά»
- Ηλεκτρονική Αποσφράγιση του (υπό)φακέλου «Οικονομική Προσφορά».

Επισημαίνεται ότι, κατά την ανωτέρω ΚΥΑ, πριν την εν λόγω αποσφράγιση και αφού έχει παρέλθει η καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών, κοινοποιείται από την αναθέτουσα αρχή ο σχετικός κατάλογος συμμετεχόντων.

Ηλεκτρονική αξιολόγηση

Σύμφωνα με τις Υ.Α. 56902/215/19-05-2017 και Κ.Υ.Α. 83010/4098/26-07-2017 με το πέρας της ως άνω αποσφράγισης αποστέλλεται στους προσφέροντες ο σχετικός κατάλογος μειοδοσίας από την Επιτροπή Διαγωνισμού κι εν συνεχεία πραγματοποιείται η αξιολόγηση αυτών. Επίσης, κατά τα ανωτέρω νομοθετήματα, σημειώνεται ότι το σύστημα παρέχει τη δυνατότητα να πραγματοποιηθούν με τη χρήση του η υποβολή των πρακτικών, γνωμοδοτήσεων και εισηγήσεων των γνωμοδοτικών οργάνων, οι κοινοποιήσεις και οι προσκλήσεις των αναθετουσών αρχών φορέων προς τους οικονομικούς φορείς, οι διευκρινίσεις- συμπληρώσεις των τελευταίων καθώς και κάθε άλλη επικοινωνία μεταξύ τους.

Υποβολή – Αποσφράγιση - Αξιολόγηση Δικαιολογητικών Προσωρινού Αναδόχου- Κατακύρωση – Σύναψη Σύμβασης

Σύμφωνα με τις Υ.Α. 56902/215/19-05-2017 και Κ.Υ.Α. 83010/4098/26-07-2017 μέσω του συστήματος πραγματοποιείται η ειδοποίηση του «προσωρινού αναδόχου», ώστε να προσκομίσει τα αναγκαία βάσει της σύμβασης δικαιολογητικά, η υποβολή αυτών από πλευράς του, ο έλεγχος και η αξιολόγηση αυτών και η συνακόλουθη υποβολή πρακτικών, γνωμοδοτήσεων, εισηγήσεων των γνωμοδοτικών οργάνων προς την αναθέτουσα αρχή. Περαιτέρω, πραγματοποιείται η συμπλήρωση ή επικαιροποίησης των δικαιολογητικών, στο πλαίσιο της ίδιας ηλεκτρονικής πρόσκλησης. Επιπλέον, μέσω του συστήματος, λαμβάνει χώρα η κοινοποίηση της απόφασης κατακύρωσης (πλέον των πρακτικών ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών και των δικαιολογητικών του προσωρινού αναδόχου) στους λοιπούς συμμετέχοντες, και στον ανάδοχο ομού με πρόσκληση για υπογραφή της συμβάσεως.

Εκτέλεση σύμβασης

Σύμφωνα με τις Υ.Α. 56902/215/19-05-2017 και Κ.Υ.Α. 83010/4098/26-07-2017, μέσω του συστήματος δύναται να πραγματοποιηθεί η μηχανογραφική σύνταξη και οριστικοποίηση του συμφωνητικού της σύμβασης, το οποίο θα διαμορφωθεί ως αρχείο P.D.F., ηλεκτρονικά υπογεγραμμένο από τους αντισυμβαλλόμενους. Περαιτέρω, όπως ορίζουν τα ανωτέρω νομοθετήματα, το σύστημα μπορεί να αξιοποιηθεί για τον ορισμό και τη διαχείριση των επιτροπών παραλαβής για τη διαχείριση των παραδόσεων, παραλαβών, τιμολογήσεων, και πληρωμών, καθώς και για την καταχώρηση τυχόν τροποποιήσεων της σύμβασης, αλλά και για την παρακολούθηση και ενημέρωση της πορείας εκτέλεσης της.

5.1.4 Στατιστικά

Στο σημείο αυτό θα πραγματοποιηθεί μια παρουσίαση των βασικών στατιστικών στοιχείων, που εξήχθησαν από τη λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ για το 2019, βάσει του αντίστοιχου Ετήσιου Δελτίου Στατιστικών και Απολογιστικών Στοιχείων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

➤ Δημοσιευμένοι διαγωνισμοί (ημερομηνία δημοσίευσης εντός του 2019)

Κατάσταση Διαγωνισμών	Διαγωνισμοί	Διακηρύξεις	Συνολική Αξία (€)	Αντικείμενα	Φορείς
ΕΝΕΡΓΟΙ ΣΤΟ PORTAL	7	7	49.496.395	13	4
ΣΕ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	5.078	4.495	2.767.101.216	2.272	770
ΣΥΜΒΑΣΙΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ	1.814	1.667	645.038.927	1.305	501
ΑΝΑΒΟΛΗ/ΜΑΤΑΙΩΣΗ	661	605	455.567.089	706	287
ΣΥΝΟΛΟ	7.560	6.563	3.917.203.627	2.618	922

Δημοσιευμένοι διαγωνισμοί όλων των καταστάσεων

Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι από τους διαγωνισμούς που δημοσιεύθηκαν το 2019 το 67% τελούν υπό αξιολόγηση, ενώ μόλις το 24% των διαγωνισμών έχει συμβασιοποιηθεί.

➤ Μείωση δαπάνης (εξοικονόμηση) σε σχέση με τον αρχικό προϋπολογισμό

Φορέας	Συνολική εξοικονόμηση (%)	Αξία κατακύρωσης (%)
Κεντρική Διοίκηση	9,1%	21,1%
Τομέας Υγείας	10,8%	7,1%
ΟΤΑ	8,8%	36,1%
Λοιποί Φορείς	8,6%	35,7%
Σύνολο Φορέων	8,9%	100,0%

Εκτιμώμενη εξοικονόμηση σε σχέση με τον αρχικό προϋπολογισμό

Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι ,για το σύνολο των φορέων του Δημοσίου, σε σχέση με τον αρχικό προϋπολογισμό για τους διαγωνισμούς, που κατακυρώθηκαν το 2019, το ποσοστό εξοικονόμησης εκτιμάται σε 8,9%.

5.1.5 Οφέλη λειτουργίας

Αρχικά, είναι σαφές ότι η εισαγωγή τεχνολογιών ΤΠΕ στη δημόσια διοίκηση προσφέρει οφέλη που κινούνται σε δύο άξονες, αφενός της απλοποίησης και απλούστευσης των διαδικασιών και αφετέρου της ενίσχυσης της διαφάνειας και της συνακόλουθης αύξησης του ανταγωνισμού. Η κατάκτηση των ανωτέρω κατατείνει περαιτέρω σε εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και σημαντική εξοικονόμηση υλικών και έμψυχων πόρων.

Η χρήση, λοιπόν, του ΕΣΗΔΗΣ ως ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος, μέσω του οποίου τελείται ένα ευρύ φάσμα διαδικασιών που αφορούν τον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, προσφέροντας αυτοματοποίηση των εν λόγω διαδικασιών έχει οδηγήσει σε περαιτέρω απλούστευση και τυποποίηση τους. Επομένως, επιτυγχάνεται μείωση της γραφειοκρατίας και συνακόλουθα μείωση του κόστους και χρόνου, γεγονός που οδηγεί σε περιορισμό των δημοσίων δαπανών (υλικοτεχνική υποδομή, απελευθέρωση έμψυχου δυναμικού) και που εν προκειμένω λαμβάνει και περιβαλλοντικές διαστάσεις (εξοικονόμηση χαρτιού). Ο εν λόγω περιορισμός δαπανών, επιτυγχάνεται περαιτέρω, δεδομένης της ενίσχυσης του ανταγωνισμού, ως απότοκου της διεύρυνσης των υποψηφίων (συμμετοχή ΜΜΕ και αλλοδαπών οικονομικών φορέων), αλλά και της χρήσης νέων εργαλείων διεξαγωγής διαγωνισμών (ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί, ΔΣΑ), που κατατείνουν στην μείωση των προσφορών προς όφελος του δημοσίου. Δεδομένων δε των προλεχθέντων ενισχύεται περαιτέρω και η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, καθώς μειώνεται το κόστος συμμετοχής σε διαγωνιστικές διαδικασίες για τις επιχειρήσεις και ταυτόχρονα οι βέλτιστες πρακτικές της διοίκησης μπορούν να διαχυθούν και στον ιδιωτικό τομέα (διεύρυνση ηλεκτρονικού εμπορίου).

Επιπλέον, η χρήση του ΕΣΗΔΗΣ εξυπηρετεί πλήρως την αρχή της διαφάνειας. Η αποπροσωποποίηση των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων ελαχιστοποιεί τα περιθώρια εμφάνισης φαινομένων διαφθοράς. Περαιτέρω, η ύπαρξη πλήρους πληροφόρησης σε πραγματικό χρόνο (ανοιχτά δεδομένα) κατατείνει στην ενίσχυση της

λογοδοσία της δημόσιας διοίκησης και αυξάνει το αίσθημα ευθύνης του προσωπικού της. Επομένως και σε συνδυασμό με την επιτευχθείσα βελτίωση των διαύλων επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων, αυξάνεται η εμπιστοσύνη του κοινωνικού συνόλου έναντι του Δημοσίου.

5.1.6 Επιχειρησιακές δυσκολίες και τεχνικά προβλήματα λειτουργίας

Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω πλέον η διαχείριση του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.-Προμηθειών-Υπηρεσιών έχει περιέλθει στη σχετική νεοσυσταθείσα Διεύθυνση της Γενικής Διεύθυνσης Υποδομών Πληροφορικής και Επικοινωνιών Δημόσιας Διοίκησης της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ενώ η διαχείριση του ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα στις Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την στοχοθεσία περί διάχυσης του ψηφιακού μετασχηματισμού στο σύνολο του δημοσίου, κάτι που συνεπάγεται την αύξηση της ανάγκης για εκπόνηση έργων ΤΠΕ, καθιστά σαφές ότι πλέον τίθενται νέες προκλήσεις. Συγκεκριμένα, αυτός ο κατακερματισμός του συστήματος και η αυτόνομη ανάπτυξη των δύο πλέον συστημάτων δημιουργεί τεχνικά και επιχειρησιακά ζητήματα. Ενδεικτικά, το διοικητικό αλλά και τεχνικό βάρος του συστήματος θα αυξηθεί, γεγονός που δημιουργεί ερωτήματα για την δυνατότητα ανταπόκρισης της ΓΓΠΣΔΔ αλλά και της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, δεδομένου του ήδη περιορισμένου προσωπικού που διαθέτουν.

Επιπροσθέτως και σε συνάρτηση με τα ανωτέρω η αναγκαιότητα για αύξηση των έργων ΤΠΕ δημιουργεί περαιτέρω αναγκαιότητα για ύπαρξη στελεχιακού δυναμικού της δημόσιας διοίκησης εξοικειωμένου με τη χρήση του συστήματος και βεβαίως κατόχου ψηφιακής υπογραφής, γεγονός μη δεδομένο. Άλλωστε, η αναγκαιότητα αυτή αναδείχθηκε και στο διάστημα των έκτακτων μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας, που επέτασσαν την χρήση ΤΠΕ.

Επίσης, το σύστημα καλείται, και θα κληθεί επιτακτικότερα κατά τα ανωτέρω, να διεκπεραιώσει μεγάλο κύκλο εργασιών με πλήθος πληροφοριών και στοιχείων. Συνεπώς, πρόκληση αποτελεί η εξασφάλιση αντίστοιχων υποδομών λογισμικού, ώστε να διασφαλίζεται η ταχύτητα και φυσικά η αδιάλειπτη λειτουργία του.

Περαιτέρω, το ΕΣΗΔΗΣ δεν έχει ακόμα διαλειτουργήσει με λοιπά συστήματα της δημόσιας διοίκησης ή ακόμα και του ιδιωτικού τομέα (πχ τραπεζικά ιδρύματα), προκειμένου να απαλλάξει τους οικονομικούς φορείς από την υποχρέωση να αιτούνται και καταθέτουν οι ίδιοι τα αναγκαία δικαιολογητικά ως υποψήφιοι (πχ εγγυητικές επιστολές) ή προσωρινοί ανάδοχοι (πχ ποινικό μητρώο, πιστοποιητικά από επιμελητήρια κλπ). Επίσης, στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι το κόστος συντήρησης καθώς και τα κόστη ανάπτυξης νέων διαδικτυακών υπηρεσιών (ενδεικτικά διαλειτουργικότητα με την πλατφόρμα που υποστηρίζει το Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (TED - Tenders Electronic Daily) αυξάνονται σημαντικά και καθιστούν μη βιώσιμη μελλοντικά τη λειτουργία του συστήματος στην ολότητά του.

Επιπλέον, αδυναμία παρουσιάζει η υποστήριξη ηλεκτρονικών καταλόγων, μολονότι ήδη έχει πραγματοποιηθεί αίτημα χορήγησης τεχνικής βοήθειας από την SRSS, ώστε σε ληφθεί. σχετική τεχνογνωσία από την Bundesbeschaffung GmbH (BBG) Αυστρίας (Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Προμηθειών), σύμφωνα και με τα οριζόμενα στο Σχέδιο Δράσης της Εθνικής Στρατηγικής για τις Δημόσιες Συμβάσεις.

5.1.7 Προτεινόμενες λύσεις

Προκειμένου, λοιπόν, να επιλυθούν οι ως άνω αναδειχθείσες αδυναμίες θα πρέπει σε πρώτη φάση να ενισχυθεί η ΓΓΠΣΔΔ και συγκεκριμένα η επίμαχη Διεύθυνση Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ.), καθώς και η Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών με εξειδικευμένο στελεχιακό δυναμικό είτε μέσω κινητικότητας είτε με τη διενέργεια στοχευμένων διαγωνισμών προσλήψεων. Περαιτέρω, θα πρέπει να λάβουν χώρα εκπαιδευτικά σεμινάρια, με σκοπό την εκμάθηση χρήσης του συστήματος, σε όλο το φάσμα των αναθετουσών αρχών. Επιπλέον, σκόπιμο θα ήταν άμα τον διορισμό ενός υπαλλήλου να λαμβάνει χώρα άμεσα υπέρ του η έκδοση ψηφιακής υπογραφής και κωδικών χρήσης του συστήματος.

Στο επίπεδο, τώρα, λειτουργικότητας του συστήματος έχει ήδη δρομολογηθεί η αναβάθμιση του και η μεταφορά του στο Ενιαίο Κυβερνητικό Νέφος (GCloud) που τηρείται Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης

(ΓΠΠΣΔΔ) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Η εν λόγω κίνηση θα οδηγήσει σε σημαντική εξοικονόμηση πόρων, θα εξασφαλίσει ταχύτερη λειτουργία του συστήματος και των υποσυστημάτων του, θα υποστηριχθούν αποτελεσματικότερα τα ηλεκτρονικά εργαλεία σύναψης συμβάσεως που εξετάστηκαν ανωτέρω, ενώ θα ενισχυθεί η διαλειτουργικότητα με άλλους φορείς που φιλοξενούνται στο GCloud. (Σχετικό Δελτίο Τύπου ΥΨΔ <https://mindigital.gr/archives/1616>, 10.09.2020).

Ειδικά δε ως προς την επίτευξη διαλειτουργικότητας με λοιπά συστήματα και συγκεκριμένα με την Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της Δημόσιας Διοίκησης, τραπεζικά ιδρύματα, επιμελητήρια και λοιπούς επαγγελματικούς συλλόγους, δικαστήρια κλπ, αυτή προκρίνεται ως αναγκαία για την περαιτέρω απλούστευση και αυτοματοποίηση των διαδικασιών, καθώς και την απομείωση διοικητικού και οικονομικού βάρους για αναθέτουσες αρχές και οικονομικούς φορείς. Οι τελευταίοι δε θα εξυπηρετηθούν ακόμα περισσότερο με τη δημιουργία ηλεκτρονικής καρτέλας-προφίλ τους, στην οποία θα συγκεντρώνονται αυτόματα μέσω διαλειτουργικότητας κατά τα ως άνω τα αναγκαία δικαιολογητικά και κατόπιν σχετικής τους εξουσιοδότησης, αλλά και τα στοιχεία της θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προσυμπλήρωση πεδίων του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.) ή/και του Τυποποιημένου Έντυπου Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.). Σ' αυτό το πλαίσιο μπορεί να αναπτυχθεί και υποσύστημα VCD (Virtual Company Dossier), ώστε επικαιροποιημένα πιστοποιητικά των οικονομικών φορέων συμμετεχόντων σε ηλεκτρονικές διαγωνιστικές διαδικασίες να συλλέγονται και να αποθηκεύονται. Οι εν λόγω καρτέλες μπορούν να χρησιμοποιηθούν περαιτέρω και για την πιο στοχευμένη και αποτελεσματική χρήση της υπηρεσίας «ειδοποίηση επιχειρηματικής ευκαιρίας», ώστε να ενημερώνονται οι οικονομικοί φορείς άμα τη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμών για τους οποίους πληρούν τα κριτήρια συμμετοχής. Η διαδικασία έκδοσης του ΕΕΕΣ μπορεί να απλοποιηθεί περαιτέρω με ενσωμάτωση της υπηρεσίας ESPDint (<https://espdint.eprocurement.gov.gr/>) στα υποσυστήματα του ΕΣΗΔΗΣ.

Ιδιαίτερα χρήσιμη θα ήταν και η διασύνδεση του ΕΣΗΔΗΣ με το Σύστημα Ηλεκτρονικής Διακίνησης Εγγράφων, ώστε τα έγγραφα των αναθετουσών αρχών να αναρτώνται αυτόματα στο σύστημα και σε κάθε περίπτωση να είναι ευχερής η αναζήτησή τους. Τέλος, δέουσα θα ήταν η ανάπτυξη διαλειτουργικότητας με την Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων της ΕΑΑΔΗΣΥ, ώστε να επιτυγχάνεται αξιολόγηση και υλοποίηση συστήματος

ανάλυσης κινδύνων του εν λόγω τομέα συνεπικουρώντας το ελεγκτικό έργο της ΕΑΑΔΗΣΥ και λοιπών φορέων (πχ Επιτροπή Ανταγωνισμού, Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες κλπ). Επίσης, χρήσιμη θα ήταν η ενεργοποίηση στα υποσυστήματα του ΕΣΗΔΗΣ (Προμηθειών - Υπηρεσιών και Δημοσίων Έργων - Μελετών) του υποσυστήματος ηλεκτρονικής εκτέλεσης της σύμβασης επιτυγχάνοντας την πλήρη παρακολούθησή της.

Τέλος, ως προς τους ηλεκτρονικούς καταλόγους, προκειμένου να επιτευχθεί η ευκαταία αυτόματη επεξεργασία τους θα πρέπει να διαθέτουν κάποιου είδους τυποποίηση περιέχουσα μηχανισμούς ταξινόμησης και περιγραφής των προϊόντων. Ειδικότερα, σύμφωνα με επονηθείσα έκθεση για τους ηλεκτρονικούς καταλόγους από την πολυμερή ομάδα εμπειρογνομόνων για τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις (EXEP), θα πρέπει να ακολουθούνται οι εξής αρχές (Electronic Catalogues, EXEP, 2017):

- Εφαρμογή παγκόσμιων προτύπων (πχ νόμισμα, μονάδα μέτρησης κλπ), ώστε να επιτευχθεί σαφής επικοινωνία των λεπτομερειών του προϊόντος.
- Επιλογή κωδικοποίησης ταξινόμησης που θα επιτρέψει σε όλους τους χρήστες να βρουν προϊόντα στη δεδομένη κατηγορία.
- Αξιολόγηση της αλληλεπίδρασης με το χρήση των παραμετρικών δεδομένων (χαρακτηριστικών).

Η εν λόγω ομάδα εκπόνησε και ενδεικτικό πρότυπο ηλεκτρονικού καταλόγου (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ).

5.2 Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ.)

5.2.1 Θεσμικό πλαίσιο

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4013/2011 συστάθηκε το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ.), ως «πληροφοριακό σύστημα καταχώρισης δεδομένων από τις αναθέτουσες αρχές και τους δημόσιους φορείς με σκοπό τη συλλογή, επεξεργασία και δημοσίευση στοιχείων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις, που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του ν.4412/2016 και συνάπτονται γραπτώς, προφορικώς ή με ηλεκτρονικά μέσα, εκτιμώμενης αξίας ίσης ή ανώτερης του ποσού των 1.000 ευρώ (άνευ Φ.Π.Α.) και ανεξαρτήτως διαδικασίας ανάθεσης». Περαιτέρω δυνάμει της υπ αριθ. ΥΑ 57654/23.05.2017 «Ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων λειτουργίας και διαχείρισης του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης.» ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα λειτουργίας του. Επιπλέον, σημειώνεται ότι το Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ. αποτελεί τμήμα του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. επέχοντας ρόλο υποσυστήματος του.

5.2.2 Καταχωρητέα έγγραφα, χρόνος και υπόχρεοι καταχώρισης

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υπ αριθ. ΥΑ 57654/23.05.2017, καθώς και στα σχετικά άρθρα του ν. 4412/2016, τα καταχωρητέα έγγραφα, ο χρόνος και υπόχρεος καταχώρισης αυτών στο ΚΗΜΔΗΣ έχουν ως εξής:

Καταχωρητέα έγγραφα	Χρόνος Καταχώρισης	Υπόχρεος Καταχώρισης
Πρωτογενή Αιτήματα	Μετά την υπογραφή τους	Συντάκτης/Εισηγητής
Εγκεκριμένα αιτήματα	Μετά την έγκριση της σχετικής ανάληψης δαπάνης	Συντάκτης/Εισηγητής
Οι προκηρύξεις (διαγωνισμοί άνω των ορίων)	Μετά τη δημοσίευσή τους από την Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης	Συντάκτης/Εισηγητής

Οι προκηρύξεις (διαγωνισμοί κάτω των ορίων)	Μετά την υπογραφή τους	Συντάκτης/Εισηγητής
Οι διακηρύξεις (διαγωνισμοί άνω των ορίων)	<p>α) στην ανοικτή διαδικασία μετά τη δημοσίευση της προκήρυξης τους από την Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης και την καταχώριση της προκήρυξης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.,</p> <p>β) στην κλειστή διαδικασία, στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, στον ανταγωνιστικό διάλογο, στη σύμπραξη καινοτομίας καθώς και στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με προηγούμενη προκήρυξη διαγωνισμού με την αποστολή πρόσκλησης προς τους επιλεγέντες για υποβολή προσφοράς, σύμφωνα με τα για συμμετοχή στο διάλογο.</p>	Συντάκτης/Εισηγητής

Οι διακηρύξεις (διαγωνισμοί κάτω των ορίων)	<p>α) στην ανοικτή διαδικασία μετά την καταχώρηση της προκήρυξης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.</p> <p>β) στην κλειστή διαδικασία, στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, στον ανταγωνιστικό διάλογο και στη σύμπραξη καινοτομίας καθώς και στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με προηγούμενη προκήρυξη διαγωνισμού με την αποστολή πρόσκλησης προς τους επιλεγέντες για υποβολή προσφοράς ή για συμμετοχή στον διάλογο</p> <p>γ) στους συνοπτικούς διαγωνισμούς μετά την υπογραφή τους.</p>	Συντάκτης/Εισηγητής
Αποφάσεις κατακύρωσης	Μετά την έλευση των ένομων αποτελεσμάτων αυτών σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 105 του ν. 4412/2016.	Συντάκτης/Εισηγητής
Τα συμβατικά κείμενα (διαγωνισμοί άνω των ορίων)	Μετά τη δημοσίευση της γνωστοποίησης των άρθρων 64 και 294 σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 66 και την παρ. 2 του άρθρου 296 του ν. 4412/2016 και πριν την εκτέλεση οποιασδήποτε δαπάνης.	Συντάκτης/Εισηγητής
Τα συμβατικά κείμενα (διαγωνισμοί κάτω των ορίων)	Μετά την υπογραφή τους, και πριν την εκτέλεση οποιασδήποτε δαπάνης.	Συντάκτης/Εισηγητής
Εντολή Πληρωμής	Έκδοσή τους	Συντάκτης/Εισηγητής

Περαιτέρω, στις περιπτώσεις των συμφωνιών πλαίσιο καταχωριστέα είναι τα ως άνω αυτοτελώς αλλά επιπλέον και για κάθε εκτελεστική αυτών σύμβαση. Επίσης, στις περιπτώσεις ΔΣΑ καταχωριστέα είναι αρχικά η προκήρυξη και η διακήρυξη, ενώ για κάθε σύμβαση που συνάπτεται στο πλαίσιο του κάθε συγκεκριμένο πρωτογενές και εγκεκριμένο αίτημα, απόφαση ανάθεσης, συμφωνητικό και εντολή πληρωμής της σύμβασης (Εγχειρίδιο Χρήσης ΚΗΜΔΗΣ, 2018).

Τέλος, σημειώνεται ότι η επιτυχής καταχώριση στο ΚΗΜΔΗΣ συνεπάγεται την έκδοση ενός μοναδικού Αριθμού Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (ΑΔΑΜ), που συνοδεύει εφεξής την αναρτηθείσα πράξη.

5.2.3 Τρόπος Λειτουργίας

Η είσοδος στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ πραγματοποιείται μέσω της ιστοσελίδας του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και με την εισαγωγή ονόματος χρήστη και κωδικού πρόσβασης. Σημειώνεται ότι το όνομα χρήστη είναι το αυτό με το χρησιμοποιούμενο στο πρόγραμμα Δι@ύγεια, ενώ ο κωδικός χορηγείται κατόπιν υποβολής αιτήματος. Το σύστημα δε παρέχει την δυνατότητα αναζήτησης, καταχώρισης και διαχείρισης των ανωτέρω πράξεων ως εξής:

Αιτήματα

Παρέχεται η δυνατότητα αναζήτησης και παρακολούθηση της εξέλιξης ήδη καταχωρημένων αιτημάτων (μέσω CPV, Α.Δ.Α.Μ. ή τίτλο αυτού). Επιπλέον, δύναται να καταχωρηθεί ένα νέο πρωτογενές αίτημα με ανάρτηση του σχετικού αρχείου PDF και συμπλήρωση πεδίων με πληροφορίες όπως τίτλο, ημερομηνία υπογραφής, αριθμό πρωτοκόλλου, μονάδα φορέα, υπογράφοντες, email συντάκτη, γεωγραφική περιοχή φορέα (NUTS), είδος σύμβασης, στοιχεία αντικειμένου (ποσότητα, μονάδα μέτρησης, κόστος, ΦΠΑ, νόμισμα, σύντομη περιγραφή, CPV). Τέλος, παρέχεται η δυνατότητα έγκρισης, ακύρωσης/ματαίωσης είτε επεξεργασίας ήδη υποβληθέντος αιτήματος.

Ειδικότερα, ως προς την έγκριση του αιτήματος, αυτή πραγματοποιείται αρχικά με επιλογή του τύπου της (έγκριση ή απόφαση προ – έγκρισης) και κατόπιν με την συμπλήρωση στοιχείων κατά τα ανωτέρω πλέον αυτών του ύψους της εγκεκριμένης

δαπάνης και του αριθμού ανάληψης υποχρέωσης και την ανάρτηση σχετικού αρχείου (PDF).

Προκηρύξεις-Διακηρύξεις

Το σύστημα παρέχει τη δυνατότητα αναζήτησης και καταχώρησης προκηρύξεων. Ειδικότερα, για την τελευταία θα πρέπει να εισαχθεί ο ΑΔΑΜ του εγκεκριμένου αιτήματος που αφορά, καθώς και να συμπληρωθούν λοιπά πεδία με στοιχεία όπως, τίτλος, ημερομηνία υπογραφής και δημοσίευσης του τεύχους της προκήρυξης, ημερομηνία διενέργειας (καταληκτική προθεσμία υποβολής προσφορών), αριθμός πρωτοκόλλου, τύπος δημοσίευσης (Προκήρυξη, Διακήρυξη, Προκαταρκτική Προκήρυξη), γεωγραφική περιοχή φορέα (NUTS), χρηματοδοτήσεις, μονάδα φορέα, υπογράφωντες, email συντάκτη, είδος διαδικασίας και στοιχεία αντικειμένου, αλλά και να αναρτηθεί το σχετικό αρχείο (PDF).

Κατακυρώσεις-Ανάθεσεις

Παρέχεται η δυνατότητα αναζήτησης και καταχώρησης πράξεων κατακύρωσης και ανάθεσης. Ειδικότερα, για την τελευταία δύναται να δημιουργηθεί μια νέα Απόφαση Κατακύρωσης (παλιά έκδοση του ΚΗΜΔΗΣ πριν τις 13-6-2017) είτε μια συνδεδεμένη με προηγούμενα στάδια (Νέα Απόφαση Κατακύρωσης /Ανάθεσης από Εγκεκριμένο Αίτημα ή Νέα απόφαση κατακύρωσης/ανάθεσης από προκήρυξη/διακήρυξη). Στις τελευταίες περιπτώσεις θα πρέπει να εισαχθεί ο ΑΔΑΜ των προηγούμενων σταδίων. Έπειτα, θα πρέπει να συμπληρωθούν πεδία με στοιχεία όπως τίτλος, γεωγραφική περιοχή φορέα (NUTS), είδος σύμβασης, email συντάκτη, αριθμό πρωτοκόλλου, Οργανωτική Μονάδα Φορέα, υπογράφων/ουσα, όνομα ή επωνυμία και ΑΦΜ αναδόχου, στοιχεία αντικειμένου (ποσότητα, κόστος, ΦΠΑ, νόμισμα, χώρα κατασκευής και παράδοσης, διεύθυνση παράδοσης, CPVS, Κωδικό Προϋπολογισμού Φορέα, σύντομη περιγραφή), αλλά και να αναρτηθεί το σχετικό αρχείο (PDF).

Συμβάσεις

Παρέχεται η δυνατότητα αναζήτησης και επεξεργασίας ήδη καταχωρημένης σύμβασης, αλλά και καταχώρησης νέας. Ειδικότερα, για την τελευταία, όταν αφορά παλιά έκδοση του ΚΗΜΔΗΣ (πριν τις 13-6-2017), θα πρέπει να συμπληρωθούν πεδία με στοιχεία όπως ο τίτλος, ημερομηνία υπογραφής, έναρξης και λήξης, αριθμός πρωτοκόλλου, τύπος, κριτήρια ανάθεσης (πρϋπάρχουσα λίστα), email συντάκτη, είδος Αναθέτουσας Αρχής και κύριες δραστηριότητες, ΑΔΑ κατακύρωσης και ανάθεσης (όχι υποχρεωτικά), χρηματοδοτήσεις (ΠΔΕ με συμπλήρωση σχετικής ΣΑΕ ή συγχρηματοδοτούμενο με συμπλήρωση σχετικού κωδικού ΟΠΣ), στοιχεία συμβαλλομένων (μονάδα φορέα, υπογράφωντες, όνομα ή επωνυμία, χώρα και ΑΦΜ αναδόχου), στοιχεία αντικειμένου (ποσότητα, κόστος, ΦΠΑ, νόμισμα, χώρα κατασκευής και παράδοσης, διεύθυνση παράδοσης, CPVS, Κωδικό Προϋπολογισμού Φορέα, σύντομη περιγραφή), αλλά και να αναρτηθεί το σχετικό αρχείο (PDF). Στις λοιπές περιπτώσεις θα πρέπει να προηγηθεί συμπλήρωση του ΑΔΑΜ της πράξης Απόφαση Κατακύρωσης – Ανάθεσης.

Εντολές Πληρωμών

Παρέχεται η δυνατότητα αναζήτησης και επεξεργασίας ήδη καταχωρημένων εντολών πληρωμής, αλλά και καταχώρησης νέων. Ειδικότερα, για την τελευταία θα πρέπει να συμπληρωθούν πεδία με στοιχεία όπως ο τίτλος, ημερομηνία υπογραφής, κωδικός ανάληψη υποχρέωσης (αριθμός καταχώρησης στο Βιβλίο Εγκρίσεων και Εντολών Πληρωμών π.δ. 80/2016, είτε ο Α.Δ.Α. της απόφασης ένταξης ή Σ.Α.Ε.), αριθμός πρωτοκόλλου email συντάκτη, μονάδα φορέα, υπογράφωντες, στοιχεία αντικειμένου (ποσότητα, κόστος, ΦΠΑ, νόμισμα, αριθμός τιμολογίου, χώρα κατασκευής και παράδοσης, διεύθυνση παράδοσης, όνομα ή επωνυμία, χώρα και ΑΦΜ αναδόχου, CPVS, Κωδικό Προϋπολογισμού Φορέα, σύντομη περιγραφή), αλλά και να αναρτηθεί το σχετικό αρχείο (PDF).

Όταν δεν έχει προηγηθεί διαγωνιστική διαδικασία (πχ απευθείας ανάθεση) παρέχεται η επιλογή προσθήκης νέας Εντολής Πληρωμής από Απόφαση Κατακύρωσης – Ανάθεσης (αφορά ποσά κάτω των 2.500€), γεγονός που απαιτεί πριν την ανωτέρω

διαδικασία τη ΑΔΑΜ της απόφαση ανάθεσης/κατακύρωσης, ώστε οι τιμές που αφορούν το αντικείμενο της σύμβασης να προσυμπληρωθούν με τις αντίστοιχες της απόφασης. Επίσης, παρέχεται η δυνατότητα καταχώρησης «Νέας Εντολής Πληρωμής από Σύμβαση», βάσει ήδη καταχωρημένης σύμβασης, γεγονός που απαιτεί πριν την ανωτέρω διαδικασία τη συμπλήρωση του ΑΔΑΜ αυτής, ώστε οι τιμές που αφορούν το αντικείμενο της σύμβασης να προσυμπληρωθούν με τις αντίστοιχες αυτής.

5.2.4 Στατιστικά

Σύμφωνα με το μηνιαίο Δελτίο Στατιστικών και Απολογιστικών Στοιχείων του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ) του μηνός Ιουνίου 2019 τα στοιχεία έχουν ως εξής:

Αριθμός Αναρτήσεων	Από έναρξη ΚΗΜΔΗΣ (04/02/2013) έως 30/06/2019	Ιούνιος 2019
Εγκεκριμένα Αιτήματα	1.711.883	26.362
Προκηρύξεις/Διακηρύξεις	243.891	4.498
Αποφάσεις Ανάθεσης/Κατακύρωσης	520.683	22.148
Συμβάσεις	1.221.498	18.173
Εντολές Πληρωμών	2.822.348	49.748

5.2.5 Οφέλη λειτουργίας

Η δημιουργία του Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ. ήρθε να καλύψει ένα κενό της ελληνικής διοικητικής πραγματικότητας στον νευραλγικό τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Οι λόγοι δε που κατέστησαν επιτακτική την ανάγκη κάλυψης του εντοπίζονται τόσο στις απορρέουσες από τη συμμετοχή μας στην ΕΕ απαιτήσεις και τις συνακόλουθες εξελίξεις, όσο και στην απαίτηση για περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας και της επίτευξης δημοσιονομικού ελέγχου.

Ως εκ τούτου, με τη λειτουργία του εξυπηρετείται τα μέγιστα η αρχή της διαφάνειας της διοικητικής δράσης, καθώς σκιαγραφείται πλέον συγκεκριμένη εικόνα του συνόλου των σταδίων των προγραμματιζόμενων και εκτελεσθεισών δημοσίων συμβάσεων, στην οποία έχει πρόσβαση το σύνολο του κοινωνικού και οικονομικού γίνεσθαι, καθώς και ελεγκτικοί ή πολιτικοί μηχανισμοί. Επιπροσθέτως, μέσω αυτής ακριβώς της διάχυσης πληροφορίας ενισχύεται ο ανταγωνισμός, δεδομένου ότι οι προμηθευτές είναι πλέον σε θέση να γνωρίζουν με μετρήσιμα δεδομένα τις απαιτήσεις κάθε φορέα, τις προδιαγραφές και τους όρους αυτών, καθώς και το εκάστοτε αναδειχθέν τίμημα, ώστε να προσαρμόζονται αναλόγως. Τέλος, διευκολύνεται ο δημοσιονομικός έλεγχος και επιτυγχάνεται ο εξορθολογισμός των δημοσίων δαπανών ως προς τις προμήθειες αγαθών και υπηρεσιών του Δημοσίου.

5.2.6 Επιχειρησιακές δυσκολίες και τεχνικά προβλήματα λειτουργίας

Δεδομένου ότι το ΚΗΜΔΗΣ αποτελεί τμήμα του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. επέχοντας ρόλο υποσυστήματος του, είναι σαφές ότι αντιμετωπίζει παρόμοια προβλήματα ως εκτέθηκαν ανωτέρω (έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού για την υποστήριξη αλλά και τη χρήση του, απουσία κωδικών εισόδου και ψηφιακής υπογραφής για το σύνολο των δημοσίων υπαλλήλων, υποδομές για ταχύτητα και αδιάλειπτη λειτουργία, ανάγκες διαλειτουργικότητας). Βέβαια, εντοπίζονται επιπροσθέτως και λοιπά ζητήματα, που άπτονται της δικής του λειτουργίας.

Συγκεκριμένα, ως προς τη διαλειτουργικότητα, δεν έχει επιτευχθεί με τη Δι@υγεια, παρά την ρητή πρόβλεψη του ν. 4412/2016, αλλά ούτε με άλλα πληροφοριακά συστήματα (πχ

Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων της ΕΑΑΔΗΣΥ). Επιπλέον, το υποσύστημα επιχειρηματικής ευφυΐας (BI) δεν λειτουργεί από τις 13/6/2017, δυσχεραίνοντας την έκδοση αναφορών προς παρακολούθηση και αξιολόγηση. Συνεπώς, διαμορφώνεται ως ένα απλοποιημένο σύστημα ανακοινώσεων, χωρίς ενσωματωμένους επιχειρησιακούς ελέγχους και κανόνες που θα εξασφάλιζαν αξιόπιστα και ασφαλή προς ανάρτηση μεταδεδομένα προστατεύοντας ταυτόχρονα τους χρήστες από ακούσια ή εκούσια σφάλματα. Περαιτέρω δε η μηχανή αναζήτησης είναι δύσχρηστη (περιορισμένα φίλτρα) και παράλληλα δεν προσφέρεται σχετικό API για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων αναζήτησης σε επεξεργάσιμη μορφή.

Ειδικότερα, ζήτημα αποτελεί το γεγονός ότι κάθε πράξη που αναρτάται λαμβάνει έναν ξεχωριστό κωδικό ΑΔΑΜ, ακόμα κι αν αποτελεί στάδιο της ίδιας διαδικασίας. Δεδομένου δε ότι η κάθε διαδικασία περιέχει τουλάχιστον έξι καταχωρητέα στάδια (πρωτογενές αίτημα, εγκεκριμένο αίτημα, προκήρυξη/διακήρυξη, απόφαση ανάθεσης ή κατακύρωσης, σύμβαση, εντολές πληρωμών), που προϋπόθεση για την καταχώρηση στοιχείων του ενός σταδίου αποτελεί η εισαγωγή του ΑΔΑΜ του προγενέστερου σταδίου, γίνεται αντιληπτή η σύγχυση και πολυπλοκότητα που επέρχεται. Σχετικό δε πρόβλημα είναι και το γεγονός ότι η κάθε τροποποίηση (πχ επί της διακήρυξης, σύμβασης κλπ) λαμβάνει επίσης ξεχωριστό ΑΔΑΜ.

Τέλος, επιπλέον ζήτημα γεννάται με τους κωδικούς CPV. Μολονότι υπάρχει αναρτημένο στην ιστοσελίδα promitheus.gov.gr Κωδικολόγιο του Αρχείου Ειδών του ΕΠΠ, εντούτοις και πάλι δημιουργείται σύγχυση στη διοικητική πραγματικότητα αναφορικά με την επιλογή του σωστού κωδικού και την αντίστοιχη συστημική σηματοδότηση.

5.2.7 Προτεινόμενες λύσεις

Πέραν των προτεινόμενων λύσεων, που εκτέθηκαν ανωτέρω για το ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ, και ανταποκρίνονται και στις ανάγκες του ΚΗΜΔΗΣ, εκτίθενται και κάποιες επιπλέον αναφορικά με τα ανωτέρω λοιπά προβλήματα. Ειδικότερα, αναφορικά με τα περί διαλειτουργικότητας ιδιαίτερα χρήσιμη θα ήταν για το ΚΗΜΔΗΣ η διασύνδεσή του με το Σύστημα Ηλεκτρονικής Διακίνησης Εγγράφων (αυτόματη ανάρτηση καταχωρηστέων εγγράφων) καθώς και με τη Δι@υγεια (ελαχιστοποίηση διπλών καταχωρήσεων) και την Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων της ΕΑΑΔΗΣΥ (αξιόπιστα και ασφαλή εθνικά στατιστικά). Στο τελευταίο θα κατέτεινε περαιτέρω και ο επανασχεδιασμός και αναβάθμιση του συστήματος επιχειρηματικής ευφυΐας, συνδυαστικά με την ανάπτυξη API για την εξαγωγή ανοιχτών δεδομένων από κάθε ενδιαφερόμενο και κυρίως από ελεγκτικά σώματα και μηχανισμούς. Συνεπώς, σκόπιμος θα ήταν ο ανασχεδιασμός του ΚΗΜΔΗΣ στα πρότυπα ενός σύγχρονου και λειτουργικού "έξυπνου μητρώου - Smart Registry", βασισμένου στην αρχή "once and only principle" για την επαναχρησιμοποίηση των στοιχείων δημοσίων συμβάσεων και ακολουθώντας τα σύγχρονα πρότυπα ανοιχτών δεδομένων της ΕΕ (eprocurement ontology).

Περαιτέρω, αναφορικά με το ζήτημα των πολλαπλών ΑΔΑΜ θα έπρεπε ενδεχομένως να αλλάξει όλη η φιλοσοφία του ζητήματος και να γίνει κεντροποιημένη. Συγκεκριμένα, σκόπιμο θα ήταν αντί να υπάρχει αυτοτέλεια της κάθε καταχωριστέας πράξης, όλες όσες εντάσσονται στην ίδια διαδικασία προμήθειας να ομαδοποιούνται. Ήδη με την υποβολή του πρωτογενούς αιτήματος θα μπορούσε να δημιουργείται μια καρτέλα/προφίλ της συγκεκριμένης διαδικασίας, να λαμβάνει έναν κωδικό ΑΔΑΜ και εντός αυτής να καταχωρούνται κάθε φορά τα όποια σχετικά έγγραφα εκάστου σταδίου της. Με τον τρόπο αυτό θα υπήρχε συνολική επισκόπηση του σταδίου κάθε διαδικασίας προμήθειας αγαθών ή υπηρεσιών, με συγκεντρωμένα τα σχετικά έγγραφα και δεν θα χρειαζόταν κάθε φορά καταχώρηση των ίδιων στοιχείων.

Τέλος, αναφορικά με το ζήτημα της ορθής χρήσης του Κωδικολόγιο CPV σκόπιμη θα ήταν η ανάπτυξη ενός αλγορίθμου, που θα καθιστούσε εφικτή την αυτόματη εξαγωγή του κατάλληλου κωδικού CPV βάσει της σύντομης περιγραφής του αντικειμένου της σύμβασης, που εισάγεται κατά την ανάρτηση του πρωτογενούς αιτήματος. Αυτό θα

οδηγούσε σε περαιτέρω ομοιομορφία, σταθερότητα και τυποποίηση της διοικητικής δράσης.

5.3 Ηλεκτρονική Τιμολόγηση (e- invoicing)

5.3.1 Θεσμικό πλαίσιο

Το ισχύον πλαίσιο στον τομέα των Δημοσίων Συμβάσεων καθιστά υποχρεωτική την υποβολή των πρωτότυπων τιμολογίων, ώστε να διασφαλίζεται η μοναδικότητα της πληρωμής. Τηρούνται δε μαζί με λοιπά έγγραφα (εντάλματα πληρωμής) στο φάκελο της δαπάνης, ο οποίος ενόψει των αναγκαίων ελέγχων διακινείται φυσικά μεταξύ των εμπλεκόμενων τμημάτων της αναθέτουσας αρχής, αλλά και προς το Ελεγκτικό Συνέδριο. Ωστόσο, με την ψήφιση του ν.4601/2019 ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η ευρωπαϊκή Οδηγία υπ αριθ. 55/2014/ΕΕ για την έκδοση ηλεκτρονικών τιμολογίων στο πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων, εκδόθηκαν δε οι υπ αριθ. 60967/2020 και 60970/2020 ΚΥΑ σε περαιτέρω εξειδίκευση.

5.3.2 Διάρθρωση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης

Προς το παρόν καθίσταται προαιρετική η αποστολή ηλεκτρονικού τιμολογίου από τους προμηθευτές του Δημοσίου (εσωτερικού και εξωτερικού) στο πλαίσιο δημοσίων συμβάσεων (B2G) και αφορά τις συμβάσεις άνω των ορίων των άρθρων 5 και 235 του ν.4412/2016, ενώ αναμένεται να εκκινήσει το φθινόπωρο του 2020 (<https://www.gsis.gr/e-invoices> τελευταία επίσκεψη 11.09.2020). Ως μοναδικός «υποδοχέας» των ηλεκτρονικών τιμολογίων για το σύνολο της Δημόσιας Διοίκησης και «δρομολογητής» στις αρμόδιες Αναθέτουσες Αρχές και Αναθέτοντες Φορείς ορίζεται η ΓΓΠΣΔΔ (αρ. 3 περ. 6 ΚΥΑ 60967/2020).

Τα ως άνω θα πραγματοποιηθούν με τη δημιουργία δικτύου διακίνησης των ηλεκτρονικών τιμολογίων δημοσίων συμβάσεων, που θα αποτελεί δίκτυο eDelivery και στο οποίο θα γίνεται χρήση τεχνουργημάτων και τεχνικών προδιαγραφών του PEPPOL

(αρ. 3 περ. 1 ΚΥΑ 60967/2020). Ειδικότερα, η ανταλλαγή πληροφοριών εντός του δικτύου θα συμφωνεί με τις προδιαγραφές eDelivery AS4/AS2 profile και τις απαιτήσεις ασφαλείας του Εκτελεστικού Κανονισμού eIDAS της ΕΕ, εφαρμόζοντας χρήση ψηφιακών πιστοποιητικών για υπογραφή και κρυπτογράφηση βάσει του προτύπου PEPPOL (αρ. 3 περ. 5 ΚΥΑ 60967/2020).

Τα βασικά δε στοιχεία των ηλεκτρονικών τιμολογίων, όπως ορίζονται στο άρθρο 150 του ν. 4601/2019 είναι μεταξύ άλλων: α) αναγνωριστικά της επεξεργασίας και του τιμολογίου, β) χρονική περίοδος του τιμολογίου, γ) στοιχεία του πωλητή, δ) στοιχεία του αγοραστή, ε) στοιχεία του δικαιούχου πληρωμής, στ) στοιχεία του φορολογικού αντιπροσώπου του πωλητή, ζ) στοιχεία αναφοράς της σύμβασης, η) λεπτομερή στοιχεία παράδοσης, θ) οδηγίες για την πληρωμή, ι) στοιχεία που αφορούν απαλλαγή ή επιβάρυνση, ια) πληροφορίες για το συγκεκριμένο στοιχείο του τιμολογίου, ιβ) συνολικά ποσά του τιμολογίου, ιγ) ανάλυση του Φ.Π.Α.. Περαιτέρω, βασίζονται στο Ευρωπαϊκό Πρότυπο EN16931-1:2017, Electronic invoicing βάσει της σχετικής οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (αρ. 2 περ. 1 60970/2020 ΚΥΑ).

5.3.3 Οφέλη ηλεκτρονικής τιμολόγησης

Όπως αναφέρει ο αρμόδιος υφυπουργός Δημοσιονομικής Πολιτικής κ. Θόδωρος Σκυλακάκης (Δελτίο Τύπου Υπουργείου Οικονομικών, 23.06.2020): *«Η μεταρρύθμιση της εισαγωγής του ηλεκτρονικού τιμολογίου στο Δημόσιο θα μειώσει τον χρόνο και το κόστος των σχετικών συναλλαγών, με την άμεση ηλεκτρονική ενημέρωση του πωλητή για την παραλαβή και πληρωμή του τιμολογίου και τη σταδιακή μείωση των εκτυπώσεων. Υπολογίζεται ότι η ρύθμιση αφορά, όταν θα εφαρμοστεί υποχρεωτικά, 30-35 εκατ. τιμολόγια και θα οδηγήσει σε μια εξοικονόμηση δημόσιου και ιδιωτικού κόστους ετησίως της τάξεως των 150-200 εκατ. ευρώ».*

Πράγματι, η ηλεκτρονική τιμολόγηση μπορεί να ωφελήσει τους εκδότες των τιμολογίων σε οικονομικό επίπεδο (μείωση κόστους εκτύπωσης, αποστολής, αποθήκευσης και έμψυχων πόρων, αλλά και ταχύτερης εισροής εσόδων), αλλά και οργανωτικό (ευχέρεια στην αναζήτηση ιστορικού, απασχόληση εργαζομένων σε άλλους τομείς). Αντίστοιχα

οφέλη δύναται να κομίσει και για τους παραλήπτες, εν προκειμένω τη δημόσια διοίκηση, επίσης κατατείνοντας σε απομείωση του κόστους (παραλαβή, καταχώρηση, απασχόληση στελεχιακού δυναμικού) και της γραφειοκρατίας. Περαιτέρω, επιτυγχάνεται αποφυγή λαθών, που κατέτειναν σε λογιστικές ασυμφωνίες και επιπλέον καθυστερήσεις, αλλά και ταχύτερη και ακριβέστερη διεκπεραίωση των απαιτούμενων ελέγχων, γεγονός που δύναται να οδηγήσει σε περαιτέρω απομείωση των φαινομένων απάτης.

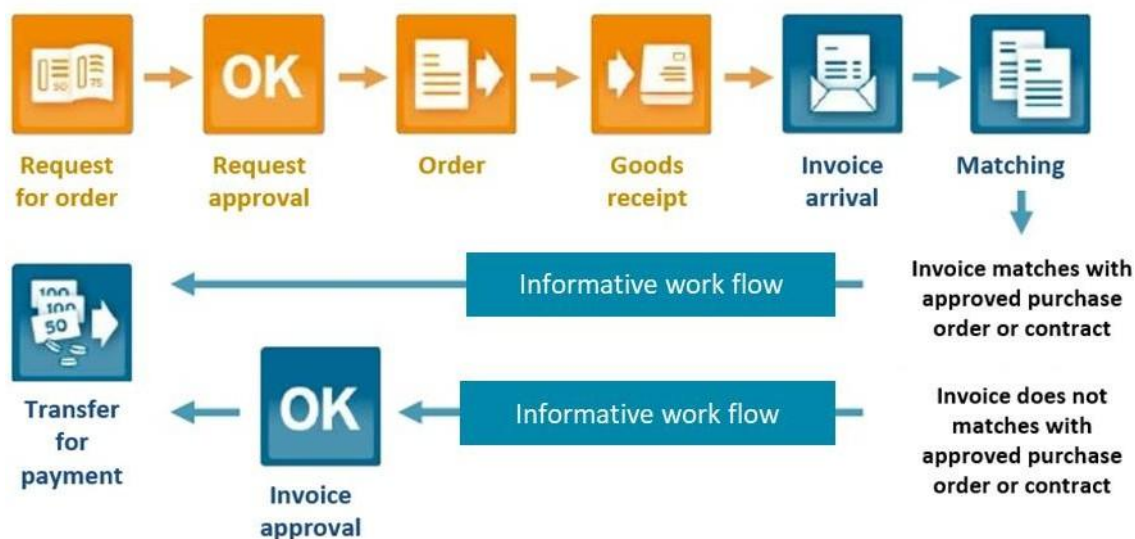
Σε κάθε περίπτωση, ενισχύεται η διάχυση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης και στις αμιγώς ιδιωτικές συναλλαγές, γεγονός που κατατείνει με τη σειρά του στην εξοικείωση μεγάλου μέρους της κοινωνίας με τις ηλεκτρονικές συναλλαγές, τη χρήση του διαδικτύου, ενώ μπορεί να έχει και πάλι οικονομικά οφέλη υπέρ του Δημοσίου, καθώς θα ενισχυθεί η ταχύτητα και ακρίβεια του φορολογικού ελέγχου (πχ περιορισμός έκδοσης πλαστών ή εικονικών τιμολογίων, Drakow W., 2010).

5.3.4 Μειονεκτήματα ηλεκτρονικής τιμολόγησης

Ωστόσο, παρά τα ανωτέρω, η ηλεκτρονική τιμολόγηση στις δημόσιες συμβάσεις συναντά και προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Αρχικά, όπως επισημαίνεται και στις αιτιολογικές σκέψεις της υπ αριθ. 2014/55/ΕΕ σχετικής Οδηγίας, κυρίως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, καθώς και οι μικρότερες αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς, έχουν περιορισμένο προσωπικό και περιορισμένους οικονομικούς πόρους (σκέψη 21), με αποτέλεσμα τα συστήματα ηλεκτρονικής τιμολόγησης να πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο κατανοητά και εύχρηστα. Περαιτέρω, είναι γεγονός ότι οι επιχειρήσεις έχουν ελλιπή πληροφόρηση σχετικά με το θεσμικό, και το τεχνικό τομέα της ηλεκτρονικής τιμολόγησης και ως εκ τούτου πρέπει να λάβουν χώρα μέτρα επιμόρφωσης (σκέψη 41), καθώς και οικονομικά κίνητρα για την προσαρμογή τους στις νέες ανάγκες. Αντίστοιχο φυσικά πρόβλημα υπάρχει και στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης, αναφορικά με την εξοικείωση και την εκμάθηση χειρισμού του ηλεκτρονικού συστήματος τιμολόγησης.

5.3.5 Ηλεκτρονική τιμολόγηση και ηλεκτρονικοί κατάλογοι

Στις επιχειρήσεις, οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι χρησιμοποιούνται συνήθως για τον εξορθολογισμό των διαδικασιών παραγγελιών, έγκρισης και αντιστοίχισης τιμολογίων. Αντίστοιχα, σε κρατικό επίπεδο μπορεί να αυξηθεί η αποδοτικότητα με την εισαγωγή ηλεκτρονικών παραγγελιών. Μόλις ολοκληρωθεί η νομικά καθορισμένη διαδικασία προμηθειών και έχει υπογραφεί η σύμβαση, τα προσφερόμενα προϊόντα, υπηρεσίες ή έργα, οι πληροφορίες της σύμβασης, τα δικαιώματα παραγγελίας και έγκρισης μπορούν να εισαχθούν σε ένα ηλεκτρονικό σύστημα παραγγελιών. Μέσω αυτού μπορεί κάθε φορά να υποβάλλονται παραγγελίες, να λαμβάνονται εγκρίσεις, να αποστέλλονται τα αντίστοιχα μηνύματα στον προμηθευτή, να σηματοδοτείται η παράδοση, να αποστέλλεται το τιμολόγιο και να αντιστοιχίζεται με την παραγγελία και τη σύμβαση.

Εικόνα 4

(Electronic Catalogues, EXEP, 2017)

Στην ελληνική έννομη τάξη δε θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στις συμφωνίες-πλαίσιο με κατάλληλες προσαρμογές. Λοιπά οφέλη για το δημόσιο είναι η ενίσχυση ελεγκτικών μηχανισμών (διακρίβωση εάν οι αναθέτουσες αρχές προσφέρουν όντως ό, τι αγοράζουν

και εάν διαχωρίζονται προμήθειες σκόπιμα για να παρακαμφθούν οι σχετικοί κανόνες), καθώς και η καλύτερη παρακολούθηση και προγραμματισμός των προϋπολογισμών.

Τα ως άνω επιβεβαιώνονται και από σχετικά παραδείγματα. Ειδικότερα, στη Φινλανδία ενώ η χειροκίνητη έγκριση των τιμολογίων εκτιμήθηκε σε 35 ευρώ ανά τιμολόγιο, με αυτοματοποίηση, το κόστος έγκρισης τιμολογίου μειώθηκε στα 10 ευρώ ανά τιμολόγιο. Αντίστοιχα, στη Σουηδία το 40% των δήμων και το 95% των περιφερειών χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά συστήματα παραγγελιών, καθώς το 91% των δήμων και το 67% των περιφερειών διαπίστωσαν ότι οι τιμές βελτιώθηκαν με τη χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων, επεξεργασίας παραγγελιών και τιμολογίων, ενώ παρατηρήθηκε και αυξημένη συμμόρφωση των συμφωνιών-πλαισίων (Electronic Catalogues, EXEP, 2017).

6 Κεφάλαιο 6^ο: ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΕ-ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

6.1 Πρωτοβουλίες της ΕΕ για την ενίσχυση των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων

Η στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά και το σχέδιο δράσης για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, που έχουν εκπονηθεί στο πλαίσιο της ΕΕ, αναδεικνύουν σε βασικό πυλώνα υλοποίησής τους τις ψηφιακές δημόσιες συμβάσεις. Οι πρωτοβουλίες δε που έχουν παρθεί είναι ποικίλες, με πρωταρχική την έγκριση της στρατηγικής για τις ηλεκτρονικές δημόσιες (Απρίλιος 2012). Ως βασικός της στόχος αναδεικνύεται η ψηφιοποίηση των κυριότερων σταδίων του κύκλου ζωής των δημοσίων συμβάσεων, όπως η ηλεκτρονική υποβολή, η ηλεκτρονική πρόσβαση ή η ηλεκτρονική τιμολόγηση, καθώς και η χρήση ηλεκτρονικών εργαλείων, όπως τα δυναμικά συστήματα αγορών (DPS), οι ηλεκτρονικές δημοπρασίες (e-auctions) και οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι (e-catalogues)

(https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/support-tools-public-buyers/digital-procurement_el τελευταία επίσκεψη 11.09.2020).

Υπό αυτό το πρίσμα έλαβε χώρα η υλοποίηση λοιπών πρωτοβουλιών, όπως οι αναβαθμισμένες τυποποιημένες προκηρύξεις (ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1780 της Επιτροπής της 23ης Σεπτεμβρίου 2019 τυποποιημένων εντύπων eForms), το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Προμήθειας (ΕΕΕΠ) και το εργαλείο eCertis (σύστημα πληροφοριών ελέγχου της γνησιότητας των απαιτούμενων πιστοποιητικών σε όλη την ΕΕ), που απλουστεύουν τη συμμετοχή των οικονομικών φορέων στις δημόσιες συμβάσεις (https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/support-tools-public-buyers/digital-procurement_el τελευταία επίσκεψη 11.09.2020). Επιπλέον, η δημιουργία του ιστότοπου SIMAP (<https://simap.ted.europa.eu/web/simap/home>), που περιλαμβάνει το TED (καθημερινό ηλεκτρονικό δελτίο υποβολής προσφορών, δημοσιεύσεις προκηρύξεων δημοσίων συμβάσεων από την ΕΕ και όχι μόνο), πληροφορίες σχετικά με τους eSenders του TED, την επιγραμμική εφαρμογή για την προετοιμασία και δημοσίευση προκηρύξεων δημοσίων συμβάσεων (eNotices), καθώς και τα έγγραφα υποβολής προσφορών για προκηρύξεις διαγωνισμών της ΕΕ (eTendering). Στο αυτό πλαίσιο και η χρήση του Ηλεκτρονικού Συστήματος Πληροφόρησης για την Εσωτερική Αγορά (IMI), ως

διαδικτυακού εργαλείου συνεργασίας μεταξύ των αναθετουσών αρχών πανευρωπαϊκά για ανταλλαγή πληροφοριών. Τέλος, επιχειρείται η ανάπτυξη της “eProcurement Ontology”, ως του κοινού προτύπου σε εννοιολογικό επίπεδο, προκειμένου να καλυφθούν οι κύριες απαιτήσεις της διαδικασίας ηλεκτρονικών συμβάσεων, μέσω της επαναχρησιμοποίησης των δεδομένων που αντλούνται από αυτές και δύναται να λάβουν μορφές αναγνώσιμες από μηχανή (<https://joinup.ec.europa.eu/collection/eprocurement/solution/eprocurement-ontology/about>).

6.2 Πρωτοβουλίες των κρατών-μελών της ΕΕ για εισαγωγή νέων τεχνολογιών στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων

Σύμφωνα με έρευνα της Deloitte «Study on uptake of emerging technologies in public procurement» (2019), κατόπιν παραγγελίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρουσιάστηκαν πρωτοβουλίες για εισαγωγή νέων τεχνολογιών στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Ορισμένες δε εξ αυτών που αφορούν κράτη μέλη της ΕΕ, παρουσιάζονται στο παρόν κεφάλαιο.

Στη Φινλανδία ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός Hansel, που λειτουργεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών, επιχείρησε να μεταφέρει δεδομένα ηλεκτρονικής τιμολόγησης του κράτους σε μια νέα, ανοιχτή πλατφόρμα. Το πρόβλημα ήταν πως τα υφιστάμενα δεδομένα δεν ήταν κατηγοριοποιημένα ανάλογα με το είδος της δημόσιας σύμβασης. Έτσι δημιούργησε πιλοτικά ένα πρόγραμμα μηχανικής μάθησης που, μέσω της χειροκίνητης καταχώρισης των δεδομένων από τους χρήστες, θα εκπαίδευε τον αλγόριθμο να κατηγοριοποιεί τα δεδομένα, το εγχείρημα, όμως, δεν προχώρησε πέραν του πιλοτικού σταδίου λόγω περιορισμένων training data.

Στο Βέλγιο το Τμήμα Μετακινήσεων και Δημοσίων Έργων της Μονάδας Διαχείρισης Έργων δεν διέθετε τα εργαλεία για να παρέχει δημοσιότητα και να επιτρέψει την ανάλυση των ιστορικών τιμών για αγαθά και υπηρεσίες. Ως εκ τούτου ανέπτυξε την πλατφόρμα MEDIAAN, η οποία παρέχει μια βάση δεδομένων με δυνατότητα αναζήτησης των ιστορικών τιμών, συνοδευόμενη από μια σειρά εφαρμογών για ανάλυση κόστους. Κύρια πηγή δεδομένων για την εν λόγω πλατφόρμα αποτέλεσε το σύστημα διαχείρισης δεδομένων eDelta του τμήματος, το οποίο περιείχε δεδομένα για δημόσιες συμβάσεις από

το 2001 και έπειτα. Η MEDIAAN λειτουργεί από το 2003 και μέσω αυτής κατέστη ευχερέστερη η εκτίμηση των τιμών για τη σύναψη μιας δημόσιας σύμβασης και κατέστη γρηγορότερη η διαδικασία εκπόνησης τους, μέσω του χρόνου που εξοικονομήθηκε από την αυτόματη συγκριτική αξιολόγηση έναντι της χειροκίνητης.

Στη Σλοβενία το Υπουργείο Δημόσιας Διοίκησης αντιμετώπιζε πρόβλημα αρχειοθέτησης και συγκέντρωση των σχετικών με δημόσιες συμβάσεις δεδομένων. με αποτέλεσμα να χάνονται ευκαιρίες βελτίωσης και επιτάχυνσης της διαδικασίας κατάρτισης και σύναψής τους, καθώς και μείωσης του κόστους για το Δημόσιο. Για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα έστησε έναν πιλότο big data μέσω του οποίου συγκεντρώθηκαν τα στοιχεία ανθρώπινου δυναμικού και οι πληροφορίες των συμβάσεων. Στη συνέχεια ο πιλότος, μέσω μεθοδολογίας text mining και στατιστικής ανάλυσης των δεδομένων, ανέδειξε τομείς στους οποίους θα μπορούσαν να μειωθούν τα έξοδα των δημοσίων συμβάσεων και εξοικείωσε το προσωπικό με του Υπουργείου με την χρησιμότητα της προσέγγισης μέσω δεδομένων.

6.3 Μελέτες Περίπτωσης

6.3.1 Η περίπτωση της Κύπρου

Η διαδικτυακή εφαρμογή της Κυπριακής Δημοκρατίας για την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων (e-PPS) αποτελεί τον κόμβο για την διεξαγωγή ηλεκτρονικών διαδικασιών στη διεξαγωγή των διαγωνισμών δημοσίων συμβάσεων (<https://www.eprocurement.gov.cy/epps/viewInfo.do?section=faq&selectedItem=viewInfo.do%3Fsection%3Dfaq>). Προσφέρει υπηρεσίες τόσο για τις Αναθέτουσες Αρχές (ηλεκτρονική προετοιμασία και αποστολή των προκηρύξεων δημοσίων συμβάσεων στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ηλεκτρονική και αυτοματοποιημένη αξιολόγηση των προσφορών και την υποστήριξη ηλεκτρονικών δημοπρασιών), όσο και για τους Οικονομικούς Φορείς (αυτοματοποιημένη, διαφανή και ασφαλή ηλεκτρονική προετοιμασία και υποβολή αιτήσεων συμμετοχής και προσφορών σε διαγωνισμούς δημοσίων προμηθειών, καθώς και αυτοματοποιημένη ειδοποίηση τους σε περίπτωση δημοσίευσης παραρτημάτων/διορθώσεων των διαγωνισμών).

Η καινοτομία του, σε σχέση με το ημεδαπό ΕΣΗΔΗΣ, είναι η πρόσβαση σε πρότυπα ηλεκτρονικών καταλόγων, που έχουν δημιουργηθεί για συγκεκριμένες ομάδες προϊόντων στο πλαίσιο συμφωνιών-πλαίσιο (<https://www.eprocurement.gov.cy/ccm/home.do>, τελευταία επίσκεψη την 11.09.2020). Ωστόσο, υπολείπεται του ΕΣΗΔΗΣ, δεδομένου ότι δεν διαθέτει πλατφόρμα αντίστοιχη της Promitheus ESPDint για την προετοιμασία του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.) ή/και του Τυποποιημένου Έντυπου Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.) του διαγωνισμού, ενώ και η παροχή στατιστικών στοιχείων είναι περιορισμένη (αφορά μόνο διαγωνισμούς που ανατέθηκαν από το 2015 έως σήμερα, <https://www.eprocurement.gov.cy/epps/viewInfo.do?section=statistics&selectedItem=viewInfo.do%3Fsection%3Dstatistics>, τελευταία επίσκεψη την 11.09.2020).

6.3.2 Η περίπτωση της Πορτογαλίας

Η Πορτογαλία ήδη από το 2003 δημιούργησε μια κεντρική πλατφόρμα διεξαγωγής ηλεκτρονικών διαδικασιών για τις δημόσιες συμβάσεις, παρέχοντας δυνατότητα ελεύθερης πρόσβασης στο τεύχος συγγραφής υποχρεώσεων της προσφοράς, κοινοποίησης προσκλήσεων υποβολής προσφορών, υποβολής σχετικών ερωτημάτων και εν γένει ηλεκτρονικής ανταλλαγής πληροφοριών (Παράρτημα Πορτογαλία στην Έκθεση της Ε.Ε. για την καταπολέμηση της διαφθοράς (2014). Περαιτέρω, από το 2008 εγκαινιάστηκε η εθνική δικτυακή της πύλη BASE (<http://www.base.gov.pt>), την οποία διαχειρίζεται το Ινστιτούτο Κατασκευών και Ακινήτων (InCI), καθώς υπήρξε σχετική νομοθετική πρόβλεψη στον πορτογαλικό κώδικα δημοσίων συμβάσεων (PCC).

Στην πύλη αυτή δημοσιεύονται πληροφορίες για όλες τις συμβάσεις που συνάπτονται βάσει του ανωτέρω κώδικα, τις οποίες αξιολογεί και παρακολουθεί ειδικά ως προς τις συμβάσεις δημοσίων έργων το Παρατηρητήριο Δημοσίων Έργων (Observatório das Obras Públicas). Περαιτέρω, πηγές των ως άνω πληροφοριών αποτελούν, πιστοποιημένες ηλεκτρονικές πλατφόρμες σύναψης δημοσίων συμβάσεων όσον αφορά στις ανοικτές και κλειστές διαδικασίες στο στάδιο πριν την ανάθεση, οι αναθέτοντες φορείς, αλλά και η Επίσημη Εφημερίδα της Πορτογαλίας (Diário da República Eletrónico).

Στην πραγματικότητα λειτουργεί ως ένα φόρουμ αναφοράς στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, εκτελώντας ενδεικτικά τις εξής λειτουργίες:

- α) συγκεντρώνει τα σημαντικότερα δεδομένα για τις συναφθείσες δημόσιες συμβάσεις
- β) γνωστοποιεί την προκήρυξη διαγωνισμών και άλλες διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, την κατάρτιση συμβάσεων, τροποποιήσεις σύμβασης που υπερβαίνουν το 15% της αξίας της σύμβασης και τυχόν κυρώσεις που επιβάλλονται για παραβιάσεις του Κώδικα Δημόσιων Συμβάσεων
- γ) περιλαμβάνει τεχνικό περιεχόμενο και τη σχετική νομοθεσία
- δ) αποτελεί δίαυλο επικοινωνίας μεταξύ θεσμικών οργάνων και πολιτών.

Όπως γίνεται αντιληπτό, η παρούσα πύλη προσιδιάζει στο ημεδαπό ΚΗΜΔΗΣ, καθώς κι αυτή τελεί χρέη δημοσιότητας και συγκέντρωσης στοιχείων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων εξυπηρετώντας την αρχή της διαφάνειας, τη λογοδοσία της διοίκησης και την άσκηση δημοσιονομικών και όχι μόνο ελέγχων. Η διαφορά είναι ότι αποτελεί ξεχωριστό σύστημα και όχι υποσύστημα κάποιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας δημοσίων συμβάσεων, προφανώς γιατί δεν υφίσταται κάποια κεντρική, όπως στα καθ' ημάς. Επίσης, σημειώνεται ότι παρουσιάζει άμεση διασύνδεση με την αντίστοιχη της ελληνικής πραγματικότητας Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ώστε να ενημερώνεται αυτόματα για τις όποιες νομοθετικές αλλαγές.

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με την ως άνω αναφερόμενη έρευνα της Deloitte, το Ινστιτούτο Ογκολογίας της Λισαβόνας αντιμετώπισε δυσκολίες σχετικές με το κόστος της λειτουργίας του τμήματος προμηθειών, καθώς σε μεγάλο ποσοστό στηριζόταν σε χειρόγραφες διαδικασίες που απασχολούσαν μεγάλο μέρος του προσωπικού, που αφιέρωνε εργατοώρες σε επαναλαμβανόμενες, μηχανικές διαδικασίες. Το Ινστιτούτο έθεσε σε εφαρμογή μια πλατφόρμα διαχείρισης αγορών, που αντλώντας στοιχεία κι από εξωγενείς παράγοντες, στόχο έχει να οδηγήσει σε λύση του προβλήματος, στηριγμένη σε τρία στάδια (παρουσίαση, λογική και ανάλυση δεδομένων). Η πλατφόρμα ακόμα βρίσκεται σε πιλοτικό στάδιο, εκτιμάται όμως ότι θα οδηγήσει σε εξασφάλιση περίπου 4800 εργατοωρών ανά έτος και εξοικονόμηση ποσού που υπερβαίνει τα 110.000 ευρώ ανά έτος.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εν κατακλείδι, σε όλο το φάσμα της ανωτέρω μελέτης αναδείχθηκαν τα οφέλη και πλεονεκτήματα που προσφέρει η επικράτηση των Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (e-Procurement) τόσο για το δημόσιο, όσο και για τον ιδιωτικό τομέα. Η επικράτηση ηλεκτρονικών διαδικασιών σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής της σύμβασης, η χρήση ηλεκτρονικών εργαλείων στις διαγωνιστικές διαδικασίες, η είσοδος νέων τεχνολογιών κατά το παράδειγμα λοιπών κρατών είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ελληνική δημόσια διοίκηση υπό το πρίσμα της ανάγκης και στόχευσης της περί ψηφιακού μετασχηματισμού της.

Ως εκ τούτου, αποτελεί αναγκαιότητα ο συνεχής εκσυγχρονισμός και απλοποίηση των συστημάτων που υποστηρίζουν τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις (ΕΣΗΔΗΣ, ΚΗΜΔΗΣ, e-invoicing), ο εμπλουτισμός τους με νέα αποτελεσματικότερα εργαλεία που θα κατατείνουν στην επιτάχυνση των διαδικασιών και θα ενισχύουν τον ανταγωνισμό. Περαιτέρω, αναγκαία είναι η διαρκής επιμόρφωση του στελεχιακού δυναμικού του ελληνικού δημοσίου τόσο αναφορικά με τη χρήση των ανωτέρω συστημάτων και εργαλείων, όσο και γενικά επί του τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Τέλος, προκρίνεται η ανάγκη ανάδειξης δράσεων, που κατατείνουν στην ενίσχυση της εισαγωγής εργαλείων και τεχνολογιών ΤΠΕ στον εν λόγω τομέα, στο πλαίσιο της εν αναμονή εκδοθείσας Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Αλεξανδρίδου Ελ., Το δίκαιο του ηλεκτρονικού εμπορίου, Ελληνικό και Κοινοτικό, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2004
- Αλεξοπούλου Μ., Δημόσιες Συμβάσεις: Ενωσιακό Δίκαιο και Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2016
- Γέροντας Απ., Δίκαιο Δημοσίων Έργων, Η διοικητική σύμβαση – ανάθεση - εκτέλεση – δικαστική προστασία, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2009.
- Γεωργιάδης Α., Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα 2007
- Γιαννακόπουλος Κ., Η αδιαφάνεια που απαιτεί ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός στο κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα 2003.
- Γιαννικόπουλος Κ., Εργαστήριο Ανάλυσης Ψηφιακών Πολιτικών, Εκπαιδευτικό Υλικό ΚΣΤ Εκπαιδευτική Σειρά ΕΣΔΔΑ, 2020
- Κανελλόπουλος Π., Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2003
- Κουρής, Ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα του ελληνικού συστήματος δημοσίων συμβάσεων. Μελλοντικές προοπτικές, ΠειρΝομ 2013.
- Κουτούπα-Ρεγκάκου Ε., Δημόσιες Συμβάσεις και Κοινοτικό Δίκαιο, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 1995
- Πανάγος Θ. Το θεσμικό πλαίσιο σύναψης των δημοσίων συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2009
- Ράϊκος Δ., Δημόσιες Συμβάσεις, Εκδ. Αντ. Ν Σάκκουλα, 2014
- Ράϊκος Δ., Δημόσιες Συμβάσεις, Εκδ. Αντ. Ν Σάκκουλα, 2019
- Σπηλιωτόπουλος Ε., Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2011
- Τράντας Γ., Οι συμφωνίες πλαίσιο. Μία εισαγωγική προσέγγιση, ΔηΣΚΕ 2/2008
- Τροβά Ε.-Π. Σκουρής, Το κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2009
- Φατούρος Α. Στάγκος Π., Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο Τεύχος Α' Διεθνείς

Εμπορικές Σχέσεις, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 1983

- Φατούρος Α.-Στεφάνου Κ., Οι Συμφωνίες του Γύρου της Ουρουγουάης για το Διεθνές Εμπόριο Αγαθών και Υπηρεσιών, Ελληνική Εταιρεία Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, εκδ Αντ. Ν Σάκκουλα, 1995

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Frignani, «The GATT Agreement on Government Procurement», Journal of World Trade, V. 20, 1986
- Hoekman B. Kosteci M., The Political Economy of the World Trading System From GATT to WTO, Oxford University Press, Oxford, 1995
- D. Dingel, Public procurement. A harmonization of the national judicial review of the application of European community law, European Monographs 19, Kluwer International Law 1999.
- Schedler, K., Summermatter, L., & Schmidt, B., «*Managing the electronic government : from vision to practice, Research in public management.*», Greenwich, Conn.: Information Age Publishing. 2004
- West, D. M., « *Global eGovernment 2007.*», Providence, RI: Center for Public Policy, Brown University, 2007
- Robert D. Anderson and William E. Kovacic, Competition Policy and International Trade Liberalisation: Essential Complements to Ensure Good Performance in Public Procurement Markets, Thomson Reuters (Legal) Limited and Contributors 2009

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Γιαννακά Κωνσταντίνα, Οι Δημόσιες Συμβάσεις υπό το πρίσμα του Ενωσιακού και του Διεθνούς Δικαίου, Διπλωματική Εργασία στο πλαίσιο του ΜΠΣ Δημόσιο Δίκαιο και Δημόσια Πολιτική της Σχολής Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, 2017

ΕΡΕΥΝΕΣ-ΕΚΘΕΣΕΙΣ

- OECD, *The e-Government imperative*. OECD e-Government studies. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development, 2003
- United Nations, E-Procurement: Towards Transparency and Efficiency in Public Service Delivery, 2004
- I.O.B.E., I.C.T. Adoption and Digital Growth in Greece, 2014
- United Nations, E-Government Survey 2014, E-Government for the Future We Want, UN, Division for Public Administration and Development Management, Department of Economic and Social Affairs, 2014
- European Commission, Europe's Digital Progress Report 2017.
- Electronic Catalogues, EXEP, 2017
- Σπινέλλης Δ., Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση στην Ελλάδα Επιτυχίες, Προβλήματα και ο Δρόμος Προς τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό, διαΝΕΟσις, 2018
- Έκθεση παρακολούθησης του συστήματος δημοσίων συμβάσεων έτους 2017 ΕΑΑΔΗΣΥ, 2018
- Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων ΕΑΑΔΗΣΥ, 2019
- Deloitte «Study on uptake of emerging technologies in public procurement», 2019

ΔΕΛΤΙΑ

- Ετήσιο Δελτίο Στατιστικών και Απολογιστικών Στοιχείων ΕΣΗΔΗΣ της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων 2019
- Δελτίο Στατιστικών και Απολογιστικών Στοιχείων του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ) του μηνός Ιουνίου 2019

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Νόμοι

- Νόμος 3979/2011 «Για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ Α 138/16.06.2011)
- Νόμος 4013/2011 «Σύσταση ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων και Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων» (Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ.) (ΦΕΚ 204/Α/15-09-2011), όπως τροποποιείται με το Άρθρο 10 του Ν.4038/2012 (ΦΕΚ 14/Α/02-02-2012)
- Νόμος 4155/2013 «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων και άλλες Διατάξεις» (ΦΕΚ 120/Α/29-05-2013)
- Νόμος 4412/2016, «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», Φ.Ε.Κ. 147/8-8-2016, τεύχος Α΄.
- Νόμος 4601/2019 : Εταιρικοί μετασχηματισμοί και εναρμόνιση του νομοθετικού πλαισίου με τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014 για την έκδοση ηλεκτρονικών τιμολογίων (ΦΕΚ 44/Α/9-3-2019)

- Νόμος 4623/2019 Ρυθμίσεις του Υπουργείου Εσωτερικών, διατάξεις για την ψηφιακή διακυβέρνηση, συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις και άλλα επείγοντα ζητήματα. (ΦΕΚ Α 134/09.08.2019)
- Νόμος 4635/2019 Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις, (ΦΕΚ Α 167/30.10.2019)

Υπουργικές Αποφάσεις

- ΚΥΑ Π1/2380 «Ρύθμιση των ειδικότερων θεμάτων λειτουργίας του Κεντρικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων» (ΦΕΚ 3400/Β/20-12-2012)
- ΥΑ Π.1/2390 «Τεχνικές Λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων» (Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ.) (ΦΕΚ 2677/Β/21-10/2013)
- ΚΥΑ υπ αριθ. 117384/2017 Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ.) (ΦΕΚ Β' 3821/31-10-2017)
- ΥΑ Αριθμ. 56902/215/2017 Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ.), (ΦΕΚ 1924/Β/2-6-2017)
- ΚΥΑ 83010/4098/2017 Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων έργων, μελετών, και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής και μόνο στην ανοικτή διαδικασία του άρθρου 27 σχετικά με τη χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ.), ΦΕΚ Β' 2710/02-08-2017

- ΥΑ 57654/23.05.2017 «Ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων λειτουργίας και διαχείρισης του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης.» (ΦΕΚ 1781/Β/23.05.2017)
- ΚΥΑ Αριθμ. οικ. 60970/2020 Καθορισμός Εθνικού Μορφότυπου ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων, (ΦΕΚ Β' 2425/18.06.2020)
- ΚΥΑ 60967/2020 Ηλεκτρονική Τιμολόγηση στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων δυνάμει του ν. 4601/2019 (Α' 44), (ΦΕΚ 2425/Β/18-6-2020)

Οδηγίες

- Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.
- Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ.
- Οδηγία 2014/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, για την έκδοση ηλεκτρονικών τιμολογίων στο πλαίσιο των δημόσιων συμβάσεων

Νομοσχέδια

- *Κώδικας Ψηφιακής Διακυβέρνησης*, ενσωματωμένος στο νομοσχέδιο του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης με τίτλο: «Κώδικας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών: Ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2018».

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

- ΑΕΔ 21/1997
- ΑΕΔ 42/2011
- ΑΕΔ 21/2012
- ΑΕΔ 1/2015

- ΟλΣτΕ 3707-3709/1987
- ΣτΕ 2514/1993
- ΣτΕ 821/2001
- ΣτΕ 205/2017

- ΑΠ 88/1993

- ΔΕΚ C-285-286/2001

ΛΟΙΠΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

- Σχέδιο Δράσης «e-Europe 2002» (European Commission 2000)
- Σχέδιο Δράσης «e-Europe 2005» (European Commission 2002)
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Στρατηγική για τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, 2012
- Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020
- Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική 2016-2021
- Εθνική Στρατηγική για τις Δημόσιες Συμβάσεις 2017

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ-ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ

- Απόφαση του Συμβουλίου της ΕΕ, Βρυξέλλες, 22 Μαρτίου 2013, αριθ. 2013/0086, COM 2013, 143 Τελικό
- 2020/C 108 I/01 Ανακοίνωση της με θέμα: «Οδηγίες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τη χρήση του πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης που σχετίζεται με την κρίση της νόσου COVID-19» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,
- Υπ αριθ. 24/2020 Κατευθυντήρια Οδηγία της ΕΑΑΔΗΣΥ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

- Drakow W., 2010 «Η Ηλεκτρονική τιμολόγηση στην Ελλάδα» στην Ημερίδα labs.opengov.gr

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗΣ

- Εγχειρίδιο Χρήσης ΚΗΜΔΗΣ, 2018
- Εγχειρίδια Χρήσης ΕΣΗΔΗΣ:
  - -Υποβολή Αιτημάτων Ε.Π.Π. (Έκδοση 01.10-20/11/2013)
  - -Σχεδιασμός Διαγωνισμών (Έκδοση 01.00-22/11/2013)
  - -Υποβολή Προσφοράς (Έκδοση 01.00-22/11/2013)
  - -Αξιολόγηση Προσφορών (Έκδοση 01.10-20/11/2013)

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

- <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/34/%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%83%CE%B9%CE%B5%CF%82%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82>, τελευταία επίσκεψη την 07.09.2020
- https://www.eaadhsy.gr/images/docs/20191211-PIN_4-ORIA_BIBLIVN_I_II-2020-2021.pdf τελευταία επίσκεψη 08.09.2020
- https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/rev-gpr-94_01_e.htm#articleIII τελευταία επίσκεψη 07.09.2020
- <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/greece>, τελευταία επίσκεψη 07.09.2020
- <https://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-ethsies-ektheseis/552-ekthesi-pepragmenon-2019> τελευταία επίσκεψη 09/09/2020
- <https://ppp.eaadhsy.gr/index.php/el/> τελευταία επίσκεψη την 15.09.2020
- <https://mindigital.gr/archives/1616> τελευταία επίσκεψη την 15.09.2020
- <https://espdint.eprocurement.gov.gr/> τελευταία επίσκεψη την 15.09.2020
- <https://www.gsis.gr/e-invoices> τελευταία επίσκεψη την 15.09.2020

- https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/support-tools-public-buyers/digital-procurement_el τελευταία επίσκεψη 11.09.2020
- https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/support-tools-public-buyers/digital-procurement_el τελευταία επίσκεψη 11.09.2020
- <https://simap.ted.europa.eu/web/simap/home> τελευταία επίσκεψη την 15.09.2020
- <https://joinup.ec.europa.eu/collection/eprocurement/solution/eprocurement-ontology/about> τελευταία επίσκεψη την 15.09.2020
- <https://www.eprocurement.gov.cy/epps/viewInfo.do?section=faq&selectedItem=viewInfo.do%3Fsection%3Dfaq> τελευταία επίσκεψη την 15.09.2020
- <http://www.base.gov.pt> τελευταία επίσκεψη την 15.09.2020

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
για την Ανάπτυξη της Γης

Ε.Π.
**ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ**

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ)
Πειραιώς 211, ΤΚ 177 78, Ταύρος
τηλ: 2131306349 , fax: 2131306479
www.ekdd.gr